Středoškolská odborná činnost 2005/2006

Obor 08 – Ochrana a tvorba životního prostředí

Památné a jiné význačné stromy v CHKO Třeboňsko

Autor:
Jindřich Prach
GYMNÁZIUM, Třeboň,
Na Sadech 308
ročník: oktáva

Konzultant práce:
Václav Bartuška
(ČSOP Třeboň)

Třeboň, 2006

Jihočeský kraj

Prohlašuji tímto, že jsem soutěžní práci vypracoval samostatně a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu.

V Třeboni dne 11. 4. 2005

_____

Obsah:

1. Úvod **5**

1.1 Vymezení tématu práce a cíle práce 5

1.2 Památné stromy jako kategorie ochrany přírody 5

1.3 Stav na Třeboňsku, dosavadní výzkum 6

1.4 Popularizace 8

2. Metodika **8**

2.1 Postup činnosti 8

2.2 Poznámky k činnosti v terénu a způsobu měření 10

3. Výsledky **11**

3.1 Památné stromy 11

3.1.1 Popisy památných stromů 11

3.1.2 Souhrnné charakteristiky zkoumaných stromů 31

3.1.2.1 Zastoupení druhů 31

3.1.2.2 Obvody kmenů památných stromů Třeboňska 32

3.2 Význačné, dosud nechráněné stromy v CHKO Třeboňsko 34

3.2.1 Zastoupení druhů mezi registrovanými význačnými nechráněnými stromy 44

3.3 Popularizace 45

3.3.1 Články v Třeboňském Světě 45

3.3.2 Výstava *Památné stromy Třeboňska a jejich obyvatelé* 51

3.3.3 Malý průvodce po památných stromech Třeboňska 51

4. Diskuse **51**

4.1 Obecné zhodnocení 51

4.2 Zhodnocení pro jednotlivé dřeviny 53

4.2.1 Duby 53

4.2.2 Lípy 53

4.2.3 Smrky 53

4.2.4 Javory 54

4.2.5 Akáty 54

4.2.6 Jilmy 54

4.2.7 Buky 54

4.2.8 Jedle 54

4.2.9 Borovice 55

4.2.10 Ovocné stromy 55

5 Závěr 55

6 Literatura 56

Přílohy: 1. Mapka památných stromů v CHKO Třeboňsko

2. Vybrané fotografie stromů

3. Vybrané kresby stromů

4. Ukázka karty z KOLEKTIV (1977 – 1989)

5. CD obsahující:

- Fotografie stromů
- Souhrnnou tabulku význačných, nechráněných stromů
- Malý průvodce po památných stromech Třeboňska

1. ÚVOD

Staré památné stromy jsou neodmyslitelnou součástí naší krajiny. Jsou významné z přírodního, krajině estetického a někde i historického hlediska. Pro jejich zachování příštím generacím je třeba je náležitě chránit. Ochrana by měla vycházet z poznatků získaných výzkumem, proto je důležitá dokumentace význačných stromů. Samotný výzkum a ochrana však nestačí. Za velmi důležitou součást činnosti považuji popularizaci, předávání informací nejširší veřejnosti a šíření kladného vztahu k přírodním hodnotám.

1.1 Vymezení tématu práce a cíle práce

Práce přináší a shrnuje dosavadní výsledky mé činnosti v oblasti výzkumu význačných a památných stromů. Zabývá se zdokumentováním stromů vyhlášených na území CHKO Třeboňsko za památné (doplněná loňská SOČ) a nově obsahuje velké množství údajů o dalších význačných stromech, které dosud jako památné nejsou chráněny. Důležitým cílem práce je sestavit dosud nejúplnější databázi dalších význačných, nechráněných stromů. Dále práce přináší souhrn dosavadních výsledků z popularizace stromů.

Všechny památné stromy a většinu dalších, mě známých význačných, jsem v letech 2004 – 2006 v terénu shlédl a, kde chyběly údaje, popsal (změřil).

Památné stromy jsou souhrnně zdokumentovány. Ty, ke kterým nebyly nové údaje (tj. byly většinou naposledy dokumentovány v 80. letech), jsem nově zdokumentoval.

Další význačné, nechráněné stromy bylo cílem souhrnně zpracovat a co nejvíce jich v terénu zdokumentovat. Do tabulky měly být zaneseny stromy známé ze starší literatury, stromy nově nalezené při průzkumech v terénu i stromy, o nichž jsem se dozvěděl od místních lidí.

Pojmem „Třeboňsko“ myslím území CHKO Třeboňsko.

1.2 Památné stromy jako kategorie ochrany přírody

Podle § 46, odst. 1, zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jsou mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí vyhlašovány za „památné stromy“. Pravomoc vyhlašovat památné stromy postupně přecházela mezi různými subjekty státní správy. Ochranu stromů vyhlašovaly okresní národní výbory. Později okresní úřady a na území CHKO a NP jejich správa. Po zániku okresů měly (od r. 2003) pravomoc vyhlašovat stromy za památné obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Nyní, po novele zákona č. 114/1992 Sb., mají od roku 2004 pravomoc vyhlašovat památné stromy na svém území opět správy CHKO a NP. Obecním úřadům zůstala tato pravomoc pro ostatní území.

Památný strom je tedy takový strom, který někdo z jakýchkoli důvodů navrhl k ochraně, příslušný orgán jej vyhlásil za památný, a jehož vyhlášení nabylo právní moci. Strom je tak chráněn zákonem proti zničení, poškození, rušení v přirozeném vývoji. Má stanoveno ochranné pásmo (tvaru kruhu o poloměru

desetinásobku průměru kmene měřeného ve výšce 130 cm nad zemí, pokud nebylo vymezeno jinak), ve kterém je zakázána veškerá, pro památný strom škodlivá činnost (např. výstavba, terénní úpravy, chemizace apod.).

Skutečnost je taková, že některé význačné stromy jsou vyhlášeny zapamátné a tedy chráněny, jiné ne, bez nějakého celkového systému. Jsou také velké místní rozdíly podle toho, kdo a jak aktivně stromy vyhlašoval. Často jsou vyhlášeny a chráněny stromy menší, v širším kontextu méně významné a naopak mnozí největší jedinci chráněni nejsou. Na Třeboňsku existují velmi významné stromy, které zatím chráněny nejsou.

1.3 Stav na Třeboňsku, dosavadní výzkum

Třeboňsko je v celorepublikovém kontextu z hlediska význačných stromů považováno za velice významné území. Z historického vývoje krajiny Třeboňska vyplývá, na rozdíl od ostatních území, přítomnost velkého počtu rybníků. Na hrázích rybníků se nachází velké množství dubů.

Výzkum význačných stromů Třeboňska probíhá poměrně dlouho. Z 1. poloviny 20. stol., kdy byly občas někde popisovány nejatraktivnější stromy, mám k dispozici článek „Staré duby na Třeboňsku“ (AMBROŽ 1926) a „Stav stromů na Třeboňsku“ (AMBROŽ 1929). Z popisovaných stromů už většina dnes neexistuje.

Na základě zákona č. 40/1956 Sb. řešilo problematiku stromů Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, konkrétně okresní konzervátoři. Pro oblast Třeboňska byly pořizovány v 80. letech karty soupisu stromů a stromořadí chráněných státem, vyplňované okresním konzervátorem (KOLEKTIV 1977 – 1989). Údaje v nich obsažené byly měřeny a zjišťovány různými lidmi a v různou dobu. Velké množství údajů pořídil Ing. Josef Hlásek v 80. letech. V kartě je vždy uvedeno, kdy a kým byly údaje zjištěny. Ing. Hlásek s dalšími lidmi tehdy systematicky prozkoumával hráze a podobná místa, kde se dala očekávat přítomnost význačných stromů. Význačné stromy byly zdokumentovány. Avšak Třeboňsko nebylo prozkoumáváno souvisle, proto mnoho význačných stromů nebylo zjištěno - zejména v lesních porostech apod. (podle J. Hláska, ústní sdělení 2004). V archivu Správy CHKO je 115 karet obsahujících údaje o 371 stromech (často je jedna karta pro lokalitu, např. hráz rybníka s mnoha stromy, některé stromy jsou na více kartách zároveň). Karty jsou dodnes základním zdrojem informací o stromech v oblasti. Z těchto karet byly získány údaje k vyhlášení památných stromů. Náčrtky polohy stromu v kartách obsažené jsou mnohdy jediným materiálem, podle kterého můžeme strom chráněný podle státního seznamu pod nějakým číslem dohledat v terénu (ukázka karty viz příloha).

Vyhláškou Okresního národního výboru v Jindřichově Hradci ze dne 10. 12. 1987 bylo v oblasti Třeboňska 220 stromů vyhlášeno za památné. Vyhlašované stromy byly z velkého množství vybírány subjektivně. Ing. Hlásek navrhl ty, které považoval za perspektivní, hodné ochrany do budoucna, které brzo nezaniknou (podle J. Hláska, ústní sdělení 2004). Byl tedy vyhlášen výběr stromů, nikoli všechny ty největší. Koncem 80. let se stromy v okrese Jindřichův Hradec zabýval okresní konzervátor J. Nechvátal. V roce 1989 bylo vybráno dalších několik desítek stromů. Byla připravována jejich ochrana a byly na ně připevněny zelené hliníkové štítky s vyraženým číslem „Strom chráněný státem“, případně „Skupina stromů chráněných státem“. Výsledky dokumentace byly opět vepsány do karet (KOLEKTIV 1977 – 1989). Některé stromy byly Nechvátalem znovu

zdokumentovány, některé údaje byly převzaty od J. Hláska. Do některých starších karet byly ručně, zřejmě Nechvátalem, dopsány opravy. Stromy však už nikdy za chráněné vyhlášeny nebyly. Poté činnost na nějakou dobu ustala. V r. 1994 proběhla kontrola písemné dokumentace a fyzického stavu památných stromů (HLÁSEK, MÍCHAL 1994). Z kontroly vzešly jen drobné změny v evidenci (např. opravy čísel pozemků) a bylo konstatováno, že byl strom zkontrolován, případně že zanikl. Nové údaje, obvody kmenů apod., zjišťovány nebyly.

Údaje o vyhlášených památných stromech jsou evidovány a doplňovány v databázi (excelová tabulka), kterou vede Správa CHKO Třeboňsko.

Na Správě CHKO má oblast památných stromů v současnosti na starosti Ing. Bohuslav Kloubec. V roce 2001 Správa CHKO zdokumentovala a vyhlásila za památné stromy skupinu 14 stromů Vršské Doubí jižně od Třeboně (KOLEKTIV 2001) a Dub u Vohnoutků u Ponědrážky. V r. 2001 byly zdokumentovány a aktualizovány staré údaje ke skupině památných dubů Alej na hrázi Nové řeky (ZEZULOVÁ 2001) a duby na hrázi Rožmberka (LIERS 2001 c). Dále byly v r. 2001 také provedeny výzkumy a dokumentace některých stromů v blízkém okolí Třeboně (TESAŘ 2001, aj.), zabývaly se však výzkumem vždy jen malého území, kde popisovaly i stromy, které svojí mohutností v širším kontextu neobstojí.

V díle Chráněná území ČR, Českobudějovicko (ALBRECHT J. et al. 2003) byla publikována pasáž o památných stromech Třeboňska (autorem je Ing. J. Hlásek), údaje však byly převzaty ze starých karet (KOLEKTIV 1977 – 1989).

V roce 2003 se zabývala vyhlašováním památných stromů a shromažďováním údajů k nim Ing. Václava Fliegelová z Městského úřadu Třeboň. Byla vyhlášena ochrana Jilmu u Hradecké brány (v Třeboni) a Dubu na rozcestí (u Lutové). Od roku 2004 má památné stromy oblasti na starosti opět Správa CHKO. Tato práce bude Správě CHKO předána.

Dnes je na Třeboňsku 224 památných stromů (220 stromů vyhlášených ONV Jindřichův Hradec, z nich 13 zaniklo, 15 stromů vyhlášených CHKO Třeboňsko a 2 stromy vyhlášené Městským úřadem Třeboň).

Já se význačnými stromy Třeboňska zabývám od roku 2003. Spolupracuji se správou CHKO Třeboňsko, odkud mám k dispozici všechny materiály a kam dodávám výsledky a návrhy na vyhlášení dalších památných stromů. Dále spolupracuji s RNDr. Jaroslavem Michálkem z Krajského muzea Sokolov, který se starými stromy zabývá dlouhodobě a celorepublikově. Poskytuje mi mnoho důležitých rad a informací a k činnosti v oblasti stromů mě inspiroval.

Nyní s Ing. Václavou Fliegelovou z MěÚ v Třeboni a s Václavem Bartuškou z ČSOP a dalšími, v rámci grantů Jihočeského krajského úřadu a Městského úřadu v Třeboni, sestavujeme průvodce po památných a význačných stromech Třeboňska. Stromy v terénu znovu navštěvujeme, pořizujeme fotodokumentaci, některé přesněji měříme a zaměřujeme pomocí GPS. V. Fliegelová zjistila dotazem na obecní úřady a místní revírníky několik nových, dosud neznámých, význačných stromů. Blanka Kociánová postupně dohledává historické údaje týkající se stromů a jejich ochrany v Oblastním archivu Třeboň. Výsledkem bude naučné CD, které vyjde letos (2006) v létě. Bohužel se nepodařilo sehnat dostatek finančních prostředků, proto o vydání tištěného průvodce budeme usilovat až v dalších letech.

1.4 Popularizace

Myslím, že významnou činností související s ochranou přírody je podávání informací nejširší veřejnosti. Proto se snažím památné a jiné význačné stromy v rámci svých možností popularizovat. Myslím, že povědomí lidí o významnosti a kráse stromů a celkově kladný vztah lidí k přírodě zajistí ochranu a zachování stromů lépe, než zákonná ochrana (ta nikdy nemůže pojmout vše) nebo jen odborná činnost bez popularizace.

Spolupodílel jsem se na tvoření výstavy „Památné stromy Třeboňska a jejich obyvatelé“. U příležitosti výstavy jsem spolu s RNDr. Jaroslavem Michálkem, Václavem Bartuškou a s použitím kreseb MUDr. Vladimíra Lepše dal dohromady tiskovinu Malý průvodce po památných stromech Třeboňska, kam jsem psal hlavní část - popisy stromů Třeboňska (viz příloha).

Podílím se na přípravě průvodce po památných stromech Třeboňska (viz předchozí kapitola).

Od listopadu 2004 píši do místního tisku, měsíčníku Třeboňský Svět, články vždy o jednom význačném starém stromu, případně skupině. Vybírám stromy pro lidi z Třeboně snadno dostupné a atraktivní. Články mohou sloužit jako jakési tipy na výlet. Snažím se psát nepříliš odborně, aby byly informace zajímavé a pochopitelné i pro lidi bez většího zájmu o biologii. Články pro větší atraktivnost a názornost doplňuji vlastními obrázky (viz oddíl 3.3 Popularizace v části Výsledky a příloha).

Mým cílem je podpořit v lidech kladný vztah ke stromům a vůbec přírodě jako celku.

2. METODIKA

2.1 Postup činnosti

Nejprve jsem si v roce 2003 půjčil ze Správy CHKO Třeboňsko všechny dostupné materiály ke stromům Třeboňska včetně těch v elektronické podobě. Od té doby stromy v terénu postupně dohledávám a dokumentuji.

Z příslušných materiálů jsem nejdříve zjistil, které stromy byly opravdu vyhlášeny za památné (tj. ty stromy, ke kterým bylo vydáno rozhodnutí o vyhlášení). Tyto stromy jsem navštěvoval a dokumentoval přednostně. Se Správou CHKO jsem se domluvil, že nejdříve zreviduji památné stromy, potom budu postupně dávat dohromady databázi dalších význačných, tzv. „stromů čekatelů“.

Památné stromy jsem zpracoval už do loňské SOČ. V této práci jsou údaje doplněné a zpřesněné. Památné stromy jsem v roce 2004 a počátkem roku 2005 zkontroloval. Značnou část z nich jsem navštívil znovu koncem roku 2005 a na počátku roku 2006, zaznamenal změny a pořídil fotodokumnet. K jednotlivým stromům jsem údaje získal v přímo terénu. Vlastní údaje jsem nezjišťoval ke skupinám památných stromů Novořecká hráz, hráz Rožmberka a Vršské doubí, protože stromy byly pro Správu CHKO podrobně zdokumentovány v r. 2001.

Použil jsem údaje z archivu Správy CHKO (ZEZULOVÁ 2001; LIERS 2001c; Kloubec 2001 in KOLEKTIV 2001). Tyto údaje pro některé části práce používám

Ostatní, nechráněné význačné stromy, které většinou zjišťuji ze starších materiálů, postupně také v terénu hledám a dokumentuji. Při terénních průzkumech jsem také objevil nějaké nové, dosud neznámé, význačné stromy. O některých nových význačných stromech jsem se také dozvěděl od místních lidí.

Pro **zahrnutí stromu mezi význačné** („stromy čekatele“) je nutno stanovit alespoň hrubá kriteria. Řídím se zejména mohutností kmene stromu vyjádřenou jeho obvodem (viz kapitola 2.2 Činnost v terénu, způsob měření).

Zahrnuji:

- Duby s obvodem kmene nad 4,5 m
- Lípy nad 4 m
- Smrky nad 3,5 m
- Borovice nad 2,5 m
- Jedle nad 2,5 m
- Javory nad 3,5 m
- Ovocné stromy nad 2,5 m
- Jilmy nad 3 m

Zahrnuji i stromy význačné jinak, které nesplňují kriterium mohutnosti. Jsou to zejména stromy solitérní – krajinné dominanty a stromy které jsou součástí skupiny spolu s mohutnějšími jedinci. Také zahrnuji všechny i méně mohutné stromy uvedené ve starých soupisech – v KOLEKTIV (1977 – 1989) pro úplnost včetně těch, které už zanikly. Naopak nezahrnuji stromy, které by sice dosahovaly stanoveného obvodu, ale které jsou tvořeny větším množstvím malých při patě srostlých kmenů.

Ze stromů, které splňují výše uvedené podmínky, jsem většinu v letech 2004 - 2006 v terénu shlédl a zdokumentoval. Stále však ještě některé zbývají (v tabulce šedivě) – nebylo v mých silách a časových možnostech zdokumentovat všechny mně známé. Také lze očekávat objevování dalších, dosud neznámých stromů.

Spolu s V. Bartuškou dáváme dohromady co nejkompletnější fotodokumentaci stromů. V této práci jsou jen mé fotografie (ukázky viz příloha č. 2, více na přiloženém CD)

Ke stromům Třeboňska jsem shromáždil všechny dostupné údaje, aby bylo možné ke každému stromu uvést co nejúplnější seznam literatury, kde je ten konkrétní strom či skupina zmiňována.

Při sestavování výsledků jsem se řídil následujícím:

- Stromy jsou řazeny místně podle jednotlivých lokalit, lokality jsou řazeny přibližně od severu.
- Údaje o obci - katastrálním území jsou u památných stromů převzaté z materiálů Správy CHKO Třeboňsko (postupně aktualizovaná počítačová databáze vycházející z KOLEKTIV 1977 – 1987), u ostatních, nechráněných, jsem je získával z příslušných map, zejména z mapy dostupné na www.uhul.cz (Ústav pro hospodářskou úpravu lesů).
- V položce *Lokalita* se snažím uvádět místo co nejpodrobněji, aby nemohly vzniknout problémy s nalezením stromu v terénu. Vycházím z vlastní návštěvy místa. V ideálním případě lokalizuji strom i pomocí souřadnic – kde jsou

v práci uvedeny souřadnice, byly získány GPS přijímačem značky Garmin a jsou v souřadnicovém systému WGS 84.

- Parcelní číslo je u památných stromů uvedeno v tabulce č. 2, u nechráněných zjišťováno nebylo (bude zjišťováno až při vyhlašování konkrétních stromů za památné)
- V položce *Název (Název, pod kterým je strom evidován)* uvádím u památných stromů název, pod kterým je strom veden v počítačové databázi Správy CHKO, v případě, že se tento název neshoduje s názvem ve výňatku ze státního seznamu v REŠ (1998), uvádím názvy oba. U nově popsaných stromů uvádím název, který jsem stromu přiřadil.
- V položce *Literatura* uvádím veškerou mě dostupnou a známou literaturu, v níž je o daném stromě psáno.
- Štítky a podobná označení připevněná na kmeni stromu uvádím tak, jak jsem je v terénu zjistil.
- *Obvod kme*ne uvádím tak, jak jsem jej v terénu změřil, dále je uvedeno, v jaké výšce byl strom měřen, případně další poznámky (viz 2.2 Poznámky k činnosti v terénu a způsobu měření).
- V části *Popis* uvádím vlastní subjektivní popis daného stromu, vycházející z terénních poznámek, vztahující se k uvedenému datu.
- *Datum popisu* uvádí, kdy jsem strom navštívil a zdokumentoval (obvod, popis, štítky).

U význačných, dosud nechráněných (v tabulkách) je navíc uvedeno:

- Obvod, příp. i výška podle uvedené starší literatury - zejména u stromů které zanikly, nebo jsem je zatím v terénu nenavštívil.
- Údaje o fotodokumentaci – kdy a kým byla pořízena a zda existují k danému stromu staré fotografie.

2.2 Poznámky k činnosti v terénu a způsobu měření

Stromy jsou živé organismy, žádný tedy nemá ideální tvar a žádný způsob měření není ideální pro každý strom. Je však žádoucí měřit stromy vždy stejně, aby byly údaje z různé doby porovnatelné. Vycházím z doporučení RNDr. J. Michálka, který má dlouholeté praktické zkušenosti. U stromů v terénu v ideálním případě zjišťuji a zaznamenávám: **lokalitu, druh dřeviny, obvod kmene** a kde byl měřen, **popis stromu** (např. tvar kmene, boule, otvory, dutiny, větvení, tvar koruny, případně výšku stromu, jaká část stromu je živá nebo není, zda je strom zjevně napaden – výskyt houby, požerky hmyzu). Výšky odbočování větví, rozměry dutin apod. odhaduji. Dále zaznamenávám všechny **štítky** apod. připevněné na stromě (pro případné dohledávání stromu v příslušných materiálech a i jednoznačnou identifikaci později v terénu), **datum popisu**, případně další informace podle aktuální situace. Pořizuji fotodokumentaci (používal jsem klasický filmový fotoaparát Praktica MTL5B s příslušenstvím, nyní od roku 2006 fotografuji digitálně fotoaparátem Olympus E1).

Stáří stromů, často uváděné v publikacích a materiálech, nelze objektivně zjistit. Zjišťování z letokruhů by strom poškodilo (nehledě na to že stromy jsou většinou uvnitř vyhnilé), archivní doklady existují jen výjimečně. Stáří stromu tedy neodhaduji a neuvádím.

Podrobněji k problematice měření:

OBVOD KMENE je nejdůležitějším údajem charakterizujícím strom a jeho mohutnost. Měří se v tzv. prsní výšce, to je ve 130 cm nad zemí. Používám pásmo Langbandmaß Glasfaser dlouhé 20 m. V případě, že údaj ze 130 cm není reprezentativní, např. jsou zde na kmeni boule, odbočuje zde větev nebo se strom směrem nahoru rozšiřuje, měřím a uvádí nejmenší obvod do výšky 130 cm a vždy uvádím kde (jak vysoko) byl strom měřen, mimo to měřím většinou ještě obvod ve 130 cm, pro porovnání s jinými zdroji. Obvod kmene měřím ve směru kolmém k ose kmene – roste-li strom šikmo, měřím také šikmo. Problémy nastávají u stromů ve svahu (často u stromů na hrázích). Hledám opět nejmenší obvod, ideálně 130 cm od paty stromu (někdy je pata dole a strom je shora zasypán, jindy je nahoře a strom má dole jen obnažené kořeny) a vždy uvádím jak vysoko od země byl měřen a to nejmenší výšku nahoře a největší dole. Nedostávám potom zkreslené nadhodnocené údaje jako jsou v některých materiálech, měřené zjevně šikmo podle svahu a ne kolmo ke stromu.

VÝŠKU STROMU neměřím vždy. Pro představu o mohutnosti stromu moc neřekne, ale v materiálech se uvádí. Měření je časově náročnější a je potřeba dobře vidět nejvyšší větev stromu, je tedy nutno měřit v době, kdy stromy nejsou olistěné. Měření provádím tak, že naleznu při pohledu z dálky odhadem nejvyšší větev stromu, od místa na zemi kolmo pod ní (ne vždy od kmene) naměřím pásmem vzdálenost 40 m (někdy u stromů v porostu 20 m, jak terén dovolí), z této vzdálenosti změřím úhel α mezi vodorovnou rovinou a směrem k nejvyšší větvi stromu. Z těchto údajů vypočítám výšku:

$$v = tg\,\alpha \,.\, d$$

Kde v je počítaná výška d je vzdálenost (většinou 40 m). Přičtu svoji výšku, protože úhel měřím z výšky očí. Někdy, např. je-li strom na svahu, je měření složitější, přičtu ještě část kmene, která je níže než místo, odkud měřím. K měření úhlu používám busolu Recta DS 50, vybavenou sklonoměrem a zaměřovacím zrcátkem. Stupnice je dělená po 2°, z toho vyplývá přesnost měření ze 40 m cca +- 0,7 m. Některé údaje byly změřeny speciálními výškoměry (např. Blume-Leiss), který pracuje na stejném principu, jen má stupnici už ve výškových metrech a odpadá tedy přepočítávání.

3. VÝSLEDKY

3.1 Památné stromy

3.1.1 Popisy památných stromů

Dub u Metelu

Obec (katastrální území): Nítovice
Lokalita: Dub roste u rybníčku na okraji lesa asi 150 m V od dvora Metel (2 km V od obce Val), na hrázi bývalého většího rybníka. Souřadnice: 49,15057˚ s. š. 14,78579˚ v. d. (Na této hrázi jsou také další dosud nechráněné význačné stromy.)
Název, pod kterým je strom evidován: dub na Meteli
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303016.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Chudoba 1978 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 31 44
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 619 cm (v 130 – 140 cm, mírně šikmo)
Popis: Kmen je dole s jizvami a dvěma vodorovně odbočujícími větvemi, výška stromu je 32 m. Strom má velkou hustou korunu, jen místy menší větve suché. Celkově je zdravý, bez patrných dutin, perspektivní jedinec.
Datum popisu: 21. 3. 2004

Dub na hrázi rybníka Malý Závistivý

Obec (katastrální území): Kardašova Řečice
Lokalita: Dub roste na vnější straně hráze blízko výpusti rybníka Malý Závistivý (S od Karštejna, 6 km JZ od Kardašovy Řečice). Tento chráněný dub je nejjižnější z trojice dubů.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u rybníka Malý Závistivý
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303051.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: pravá polovina rozlomeného zeleného štítku strom chráněný státem, bez čísla
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 562 cm (v 130 – 220 cm)
Popis: Kmen stromu je vysoký, rovný dole a ve střední části s pahýly a otvory po větvích. Nahoře jedna kosterní větev a chochol větví na vrcholu, strom je vysoký 24 m. Na podzim roku 2005 byl proveden ořez.
Datum popisu: 20. 3. 2004

Duby u Karštejna

Dub v louce

Obec (katastrální území): Kardašova Řečice
Lokalita: Roste v louce asi 80 m JV od samoty Karštejn (cca 6 km JZ od Kardašovy Řečice)
Název, pod kterým je strom evidován: Dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303025.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek Strom chráněný státem č. 30 43
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 490 cm (v 130 cm)
Popis: Strom je rozlomený dvojkmen, dnes roste severní kmen, po jižním zbyla na bázi kmene velká jizva a dutina, kmen dole s boulemi, v cca 6 m odbočují 4 větve (1 suchá, 2 směřující dolu), terminál nakloněný k V, výška stromu je 25 m, okolo stromu jsou spadané suché větve.
Datum popisu: 20. 3. 2004

Duby na hrázi JV od Karštejna

Obec (katastrální území): Kardašova Řečice
Lokalita: Severnější z dvou chráněných dubů na svahu hráze bývalého rybníka Karštýn, u lesní silničky (vedoucí od Karštejna kájovně Vršková) se žlutou turistickou značkou, cca 200 m JZ od samoty Karštejn (cca 6 km JZ od Kardašovy Řečice)
Název, pod kterým je strom evidován: Dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303013.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Chudoba 1977 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 28 41
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 598 cm (v 70 – 170 cm)
Popis: Na kmeni jsou pahýly a suché olámané větve, nahoře chochol živých větví. Dutý kmen je na JV otevřený úzkou puklinou pod kůrou, strom je vysoký 29 m.
Datum popisu: 20. 3. 2004 a 17. 4. 2004

Obec (katastrální území): Kardašova Řečice
Lokalita: Jižnější z dvou chráněných dubů na svahu hráze bývalého rybníka Karštýn, u lesní silničky (vedoucí od Karštejna kájovně Vršková) se žlutou turistickou značkou, cca 200 m JZ od samoty Karštejn (cca 6 km JZ od Kardašovy Řečice)

Název, pod kterým je strom evidován: Dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303012.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Prokýšková 1977 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: není
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 713 cm (v 50 - 160 cm)
Popis: Dole na kmeni jsou boule s otvory a pahýl po spodních větvích. Následuje rovný kmen s boulemi, nahoře pahýly a dva terminály tvořící malou nahoru vytáhlou korunu (strom omezován okolo rostoucími smrky).
Datum popisu: 20. 3. 2004 a 17. 4. 2004

Buk u rybníka Velká Holná

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Buk roste u rozcestí lesních silniček u J konce hráze rybníka Velká Holná, cca 6 km J od Kardašovy Řečice.
Název, pod kterým je strom evidován: Buk u rybníka Holná
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303026.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1981 in KOLEKTIV (1977 – 1989)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla
Druh stromu: Buk lesní *Fagus sylvatica*
Obvod kmene: 482 cm (v 130 – 160 cm, šikmo nad boulí)
Popis: Buk má malé kořenové náběhy, rovný spirálovitě kroucený kmen s 1 boulí ze SZ, je nakloněný na JV nad cestu. Ze Z strany je kmen bez kůry a napadený houbou (sýrovec ?). V 6 m odbočuje na V malá větev a na SZ je vylomená velká větev, z níž kus leží pod stromem. V 7 m je na J velké odlomení větve se zavalenými okraji, je vidět do centrální dutiny. Koruna stromu je malá, nepravidelná (není SZ část), řídká, prosychající, tvořená malými větvemi. Výška stromu je 25 m. Na podzim 2005 strom shodil listy dříve než ostatní, jeho zdravotní stav se zřejmě dále zhoršuje.
Datum popisu: 19. 9. 2004 a 22.10.2005

Hráz bývalého rybníka Podsedek

Duby

Obec (katastrální území): Kardašova Řečice (někde chybně k. ú. Hatín)
Lokalita: Hráz bývalého rybníka Podsedek je cca 8 km JZ od Kardašovy Řečice a 1.5 km J od Karštejna, na pravém břehu Nežárky. Vede po ní žlutá turistická značka. Tento dub roste asi v polovině hráze, na její SV hraně, mezi cestou a lesem, na okraji louky. asi 7 m JV od něj roste další, dosud nechráněný dub.
Název, pod kterým je strom evidován: dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987

Číslo ve státním seznamu: 303005.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Chudoba 1977 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: po štítku jen stopy – upadl, na kmeni žlutá turistická značka.
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 555 cm (v 130 – 220 cm)
Popis: Dům má dutý rovný vysoký kmen, značně silný až nahoru, s jizvami a otvory do dutiny. Větve na kmeni jsou olámané, často suché, až nahoře je malá koruna. Výška stromu je 25,5 m. (fotografie viz příloha č.2)
Datum popisu: 20. 3. 2004, 17. 4. 2004, kontrolováno 25.9.2005 a 24.1.2006

Obec (katastrální území): Kardašova Řečice (někde chybně k. ú. Hatín)
Lokalita: Hráz bývalého rybníka Podsedek je cca 8 km JZ od Kardašovy Řečice a 1.5 km J od Karštejna, na pravém břehu Nežárky. Vede po ní žlutá turistická značka. Dub roste asi v polovině hráze, na její JZ straně, mezi cestou a loukou, na okraji louky, asi 20 m Z od předchozího dubu č. 303005.1/1.
Název, pod kterým je strom evidován: dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303006.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Chudoba 1977 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 17 30
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 498 cm (v 110 – 140 cm, pod boulí)
Popis: Na kmeni jsou dole jizvy, pak boule a větev nad louku. V koruně jsou větve místy proschlé, ve větvení terminálu je hniloba. Strom je vysoký 22 m.
Datum popisu: 20. 3. 2004, 17. 4. 2004, kontrolováno 25.9.2005 a 24.1.2006

Obec (katastrální území): Kardašova Řečice (někde chybně k. ú. Hatín)
Lokalita: Hráz bývalého rybníka Podsedek je cca 8 km JZ od Kardašovy Řečice a 1.5 km J od Karštejna, na pravém břehu Nežárky. Vede po ní žlutá turistická značka. Dub roste cca 100 m SZ od předchozích, na JZ hraně hráze, v místech kde je hráz už v lese.
Název, pod kterým je strom evidován: dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303009.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Chudoba 1977 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla, pod ním hřebík po dalším upadlém štítku
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 480 cm (v 120 – 170 cm, přes co nejméně boulí), 462 cm (v 40 – 90 cm)
Popis: Strom má kmen bizarního vzhledu plný boulí a malých výmladků. Ve 4 m se dvojil, větev, která byla nad cestou je ulomená, zbyla po ní dutina. Zbylá silná pokroucená a olámaná větev tvoří korunu.
Datum popisu: 20. 3. 2004, 17. 4. 2004, kontrolováno 25.9.2005 a 24.1.2006

Lípa

Obec (katastrální území): Kardašova Řečice (někde chybně k. ú. Hatín)
Lokalita: Hráz bývalého rybníka Podsedek je cca 8 km JZ od Kardašovy Řečice a 1.5 km J od Karštejna, na pravém břehu Nežárky. Vede po ní žlutá turistická značka. Lípa roste na JV konci hráze na rozcestí lesních cest, na břehu strouhy (asi bývalého přepadu).
Název, pod kterým je strom evidován: Lípa u Podsedku
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303007.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Chudoba 1977 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č.15 28
Druh stromu: Lípa srdčitá *Tilia cordata*
Obvod kmene: 483 cm (v 130 – 140 cm, šikmo)
Popis: Strom má zajímavý tvar – v cca 3 m odbočují z kmene na opačné strany 2 placaté větve, náběhy větví tvoří na kmeni jakási „žebra" vedoucí až k zemi. Zbytek (prostřední kmen) není už mohutný, cca v 8 m tvoří vyhnilou dutou vidlici se zbytkem rozpadlého terminálu. Lípa je vysoká 27 m. V zimě 2005/2006 se vyhnilá vidlice rozlomila a jedna za dvou vrcholových větví spadla.
Datum popisu: 20. 3. 2004, 17. 4. 2004, kontrolováno 25.9.2005 a 24.1.2006

Duby v okolí Zadního dvora

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Dub roste volně v louce na pravém břehu Nežárky, mezi Jemčinou a Zadním dvorem, asi 1 km po proudu od mostu silnice mezi Novosedly nad Nežárkou a Jemčinou.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Nežárky
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303037.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); HRUŠKOVÁ, TUREK (1995); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 6 10
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 848 cm (v 130 cm)
Popis: Strom je dvojkmen, kmeny se dělí asi ve 3 m. Kmen má dole kořenové náběhy, výše boule. V koruně je dost větví suchých. Solitér. Strom byl v nedávné době celkově ošetřen p. B. Chadtem. Výška stromu je 25 m.
Datum popisu: 20. 3. 2004
Pozn.: Je to největší dub na území CHKO Třeboňsko

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Dub roste v okraji lesa u cesty, na pravém břehu Nežárky, mezi Jemčinou a Zadním dvorem, cca 0,5 km SSZ od předchozího dubu.

Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Nežárky
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303038.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 10 14
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 633 cm (v 130 cm, mírně šikmo)
Popis: Silný kmen se dělí na 3 terminály, spodní větve nad cestou jsou čerstvě ořezány. Strom je zdravý, má velkou košatou korunu. Výška je
Datum popisu: 20. 3. 2004, kontrolováno 24.9.2005

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Dub roste ve svahu říční terasy Nežárky cca 200 m JV od Zadního dvora.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Zadního Dvora
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303039.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: dva zelené štítky strom chráněný státem, spodní s číslem 7 11
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 546 cm (v 100 – 190 cm)
Popis: Kmen stromu je dutý. Úzkým, asi 1 m vysokým otvorem se dá do dutiny stěží vlézt. Z kmene vybíhají dvě větve ze stejného místa. Koruna je úzká, olámaná, výška stromu je 29 m.
Datum popisu: 20. 3. 2004, kontrolováno 24.9.2005

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Dub roste cca 100 m S od Zadního dvora.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Zadního Dvora
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303040.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla, další štítek pod ním schází
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 618 cm (v 90 – 180 cm)
Popis: Má kořenové náběhy. Jde o dvoják, sedlo, kde se kmeny dělí, je cca 150 cm nad zemí. Strom je napaden houbou a je proschlý (v r. 2005 už živé jen malé větve, velké bez kůry). Vysoký je 21,5 m.
Datum popisu: 20. 3. 2004, kontrolováno 24.9.2005

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Jižnější dub z dvojice (dříve trojice, dnes dvojice a torzo) v louce na pravém břehu Nežárky, SZ od Zadního dvora, mezi vodárnou a chatami.

Název, pod kterým je strom evidován: Dub za vodojemem
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303041.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla, pod ním zelený štítek skupina stromů chráněná státem s číslem11 15
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 580 cm (v 80 cm, pod prstencovou ztluštěninou)
Popis: Na kmeni je jakási prstencová ztluštěnina a pahýl větve, v cca 5 m se kmen větví do koruny. Výška je 26,5 m. Strom má velkou kulovou korunu, mírně vykloněnou pryč od druhého stromu ve dvojici.
Datum popisu: 20. 3. 2004, kontrolováno 24.9.2005

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Severnější dub z dvojice (dříve trojice, dnes dvojice a torzo) v louce na pravém břehu Nežárky, SZ od Zadního dvora, mezi vodárnou a chatami.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Hatína 3
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303042.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla, pod ním zelený štítek skupina stromů chráněná státem s číslem11 16
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 682 cm (v 130 cm)
Popis: Strom je dvoják, kmeny se dělí nízko nad zemí, odspodu vyhnívají. Koruna je vysoká, vytáhlá nahoru. Je vysoký 29 m.
Datum popisu: 20. 3. 2004, kontrolováno 24.9.2005

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Dub roste S od předchozích dvou, v louce na pravém břehu Nežárky, SZ od Zadního dvora.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Hatína
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303043.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla, pod ním odpadávající zelený štítek strom chráněný státem s číslem 8 12.
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 594 cm (v 130 – 190 cm)
Popis: Strom má mohutné kořenové náběhy (tím je dán tak velký obvod ve 130 cm, výše kmen tak mohutný není). Dole na kmeni jsou jizvy, pak se kmen větví na pěknou pravidelnou kulovou korunu. jen některé slabší koncové větve jsou suché.
Datum popisu: 20. 3. 2004, kontrolováno 24.9.2005

Okolí Jemčiny

Lípa

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Lípa roste v louce na pravém břehu Nežárky pod zámkem Jemčinou. Mezi Jemčinou a řekou se zde dále vyskytuje více velkých dosud nechráněných solitérních dubů.
Název, pod kterým je strom evidován: Lípa u Jemčiny
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303049.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); HRUŠKOVÁ, TUREK (1995); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem
Druh stromu: Lípa srdčitá *Tilia cordata*
Obvod kmene: 842 cm (v 110 – 140 cm), 827 (ve 40 – 60 cm)
Popis: Lípa je polykormon. Nízký plochý kmen, srostlice mnoha menších kmenů, je z JZ částečně vyzděný. Od cca 2,5 m tvoří korunu několik větví až kmenů vedoucích vysoko kolmo vzhůru. Okolo stromu je hodně výmladků, ve vegetační době je v nich kmen zcela skrytý. Výška je 26 m. V roce 2005 začala náhle schnout.
Datum popisu: 20. 3. 2004, 24. 9 2005
Pozn.: Tato lípa je strom s největším obvodem kmene na území CHKO Třeboňsko

Dub

Obec (katastrální území): Novosedly nad Nežárkou
Lokalita: Dub roste na V okraji lesíku, na pravém břehu Nežárky, na okraji louky s výše popsanou lípou (č. 303049.1/1) a duby.
Název, pod kterým je strom evidován: Novosedelský dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303059.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla, pod ním zelený štítek strom chráněný státem č. 36 50
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 474 cm (v 120 – 140 cm)
Popis: Podrobný popis stromu jsem zatím neprovedl.
Datum popisu: 20. 3. 2004, kontrolováno 24.9.2005
Pozn.: Je to jediný dub vyhlášený za památný ze skupiny mnoha dubů v loukách na pravém břehu Nežárky pod zámkem Jemčinou, přestože na dohled od něj jsou duby význačnější – mohutnější, solitéry, které chráněny nejsou.

Alej lip u Jemčiny

Obec (katastrální území): Hatín
Lokalita: Alej lip se nachází u silničky vedoucí od zámku Jemčina na JV směrem k Šimanovu. Vede tudy červená turistická značka.
Název, pod kterým je strom evidován: Alej u Jemčiny - lípa
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303058.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Druh stromu: Lípa srdčitá *Tilia cordata*

Vyhlášeno za památné zde bylo 9 vybraných lip, dnes z nich existuje 8. Lípy jsem podrobně zatím nedokumentoval, 10. 1. 2004 jsem je kontroloval, prováděl GPS lokalizaci a změřil obvody těch největších. Následující číslování je podle HLÁSEK 1982 (karta), číslováno ve směru od Jemčiny.
Lípa č. 1: JZ strana cesty, za plotem, zelený štítek č. 13 18, neměřena, souřadnice: 49˚05´45,6" s. š. 14˚51´29.3" v. d.
Lípa č. 2: JZ strana cesty, zelený štítek č. 13 19, obvod kmene: 515 cm, souřadnice: 49˚05´43,1" s. š. 14˚51´31,6" v. d.
Lípa č. 3: SV strana cesty, zelený štítek č. 13 20, neměřena, souřadnice: 49˚05´43,2" s. š. 14˚51´31,5" v. d.
Lípa č. 4: neexistuje, byla to lípa s největším obvodem kmene v aleji (obvod kmene 570 cm, vyhnilá, podle Hlásek 06/1982 In KOLEKTIV 1977 – 1987), 1. 1. 1999 zde J. Michálek zaznamenal mrtvý pahýl nekompletního kmene s obvodem 522 cm.
Lípa č. 5: SV strana cesty, zelený štítek č. 13 22, obvod kmene: 466 cm, souřadnice: 49˚05´40,5" s. š. 14˚51´33,9" v. d.
Lípa č. 6: JZ strana cesty, bez štítku, obvod kmene: 546 cm, souřadnice: 49˚05´38,9" s. š. 14˚51´35,2" v. d.
Lípa č. 7: SV strana cesty, bez štítku, neměřena, souřadnice: 49˚05´37,5" s. š. 14˚51´36,3" v. d.
Lípa č. 8: JZ strana cesty, bez štítku, neměřena, souřadnice: 49˚05´37,4" s. š. 14˚51´36,2" v. d.
Lípa č. 9: JZ strana cesty, bez štítku, obvod kmene: 452 cm, souřadnice: 49˚05´33,4" s. š. 14˚51´39,0" v. d.

Dub u Vohnoutků

Obec (katastrální území): Ponědrážka
Lokalita: Dub roste u levého břehu řeky Lužnice, cca 200 m V od samoty U Vohnoutků, 1,5 km VSV od Ponědrážky. Souřadnice: 49˚08´28,7" s. š. 14˚43´40,0" v. d.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Vohnoutků
Kdo vyhlásil: Správa CHKO Třeboňsko
Kdy byl strom vyhlášen: 23.7.2001
Číslo ve státním seznamu: 303077.1/1
Literatura: ŠÁMAL 2001 (Návrh na vyhlášení ochrany památného stromu)
Štítky a označení na stromě: nejsou

Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 478 cm (v 130 cm)
Popis: Mírně nakloněný kmen se v cca 5 m dělí do kulaté koruny.
Datum popisu: 10. 1. 2004

Dub na hrázi Velkého Tisého

Obec (katastrální území): Lomnice nad Lužnicí
Lokalita: Dub roste na vnější hraně koruny hráze rybníka Velkého Tisého, v areálu sádek u dvora Šaloun.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Velkého Tisého
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303050.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH (2005h)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 33 47, zlatý kovový štítek s vyraženým číslem 535.
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 599 cm (v 120 – 210 cm)
Popis: Strom má kořenové náběhy dolu ze svahu přecházející až v deskovité kořeny. Na kmeni je v 2,5 m větev na S nad sádky a dělící se větev na Z. Výše je kmen rovný, v 6 m z něj odbočují menší větve, v 8 m další větvení, dále krátký kmen a chochol vrcholových větví.
Datum popisu: 4. 2. 2005, kontrolováno 25.9.2005

Duby na hrázi Rožmberka

Obec (katastrální území): Stará Hlína
Lokalita: Duby rostou na hrázi rybníka Rožmberk S od Třeboně.
Název, pod kterým je strom evidován: Duby na hrázi rybníka Rožmberka
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303057.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); LIERS (2001a); NĚMEC et al. (2003); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005);
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Štítky a označení na stromě, Popis: LIERS (2001c)
Obvod kmene: 310 – 662 cm (podle LIERS 2001c)
Poznámka: Duby na hrázi Rožmberka jsem zatím podrobně nedokumentoval, protože v archivu Správy CHKO Třeboňsko jsou k dispozici podrobné údaje z roku 2001 (LIERS 2001 c)

Dub v Mláce

Obec (katastrální území): Mláka

Lokalita: Dub roste v SZ části obce Mláka, J od kostela, v plotě zahrady u jednoho z domů.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub v Mláce, Dub u Mlák (REŠ 1998)
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303047.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005); PRACH (2005g)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla, pod ním zelený štítek strom chráněný státem s číslem 37 51
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 677 cm (v 120 – 150 cm, šikmo, pod horní laťkou plotu, mezi stromem a sloupkem)
Popis: Strom má kořenové náběhy, dole mezi náběhy je malý zazděný otvor zřejmě do dutiny. Zužující se kuželovitý, k J nakloněný kmen má na sobě jizvy, zatlučená železa a mnoho hřebíků (v cca 5 m). Ke kmeni je připojen plot a betonový kůlek. Vrchol stromu a konce větví jsou suché.
Datum popisu: 7. 4. 2004, kontrolováno 24.9.2005

Dub Emy Destinnové

Obec (katastrální území): Holičky u Staré hlíny
Lokalita: Dub roste u pomníčku Emy Destinnové na levém břehu Nové řeky, mezi cestou a řekou, asi 0,5 km S (po proudu) od Stříbřeckého mostu (silnice ze Staré Hlíny do Stříbrce).
Název, pod kterým je strom evidován: Dub Destinové (pozn.: v názvu je chybně jen jedno n)
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303036.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); HRUŠKOVÁ, TUREK (1995); NĚMEC et al. (2003); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005); PRACH (2006a)
Štítky a označení na stromě: plechová destička - zřejmě po odpadlém zeleném štítku, dále je na stromě zelená turistická značka, turistické směrovky a obrázky E. Destinnové
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 593 cm (v 130 – 190 cm)
Popis: Strom má vysoký, uvnitř dutý a vyhnilý kmen. Koruna je vysoko a je značně proschlá.
Datum popisu: 19. 3. 2004, kontrolováno 24.1.2006

Duby na Novořecké hrázi

Obec (katastrální území): Holičky u Staré hlíny
Lokalita: Alej dubů se nachází na hrázi na levém břehu Nové řeky v délce cca 6 km mezi Rozvodím a samotou Leštinou u Stříbřeckého mostu.
Název, pod kterým je strom evidován: Alej na hrázi Nové řeky

Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303053.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); AMBROŽ (1926); Jeřicha & Krieg 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); ZEZULOVÁ (2001); NĚMEC et al. (2003); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelené štítky č. 48 1 až 48 96, místy schází; různé další kovové a papírové číslované štítky
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: cca 370 – 720 cm (ZEZULOVÁ 2001)
Popis: Z 96 dubů vyhlášených za památné existuje 88 v různém stavu, podrobně uvedené v ZEZULOVÁ (2001).
Poznámka: Duby na Novořecké hrázi jsem zatím podrobně nedokumentoval, protože v archivu zprávy CHKO Třeboňsko jsou k dispozici podrobné údaje z roku 2001 (ZEZULOVÁ 2001).

Hrušeň u Stříbrce

Obec (katastrální území): Stříbřec
Lokalita: Hrušeň je dominantou krajiny na mezi za vesnicí Stříbřec, cca 350 m J od kostela a cca 100 m nad silnicí do Lutové.
Název, pod kterým je strom evidován: Stříbřecká hrušeň
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303030.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989)
Štítky a označení na stromě: není
Druh stromu: Hrušeň obecná *Pirus communis*
Obvod kmene: jižní kmen: 214 cm (v 130 cm), severní kmen: 205 cm (v 130 cm), oba kmeny dohromady: 356 cm (v 130 cm)
Popis: Hrušeň tvoří dva při patě srostlé kmeny (ve 130 cm jsou měřitelné každý zvlášť), jižní kmen je dutý a asi polovina jeho horní části je ulomená. Strom je čerstvě ošetřený ořezáním.
Datum popisu: 26. 11. 2004

Dub JZ od Stříbrce

Obec (katastrální území): Stříbřec
Lokalita: Dub roste na vnější straně hráze Nového Budínského rybníka, cca 1 km JZ od Stříbrce.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u Budínského rybníka
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303046.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989)
Štítky a označení na stromě: nezaznamenáno
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*

Obvod kmene: 585 cm (v 70 – 190 cm)
Popis: Nízký silný kmen dubu se ve 4 m dělí na 4 velké větve a 1 pahýl.
Datum popisu: 26. 11. 2004, 15.1.2006

Duby u Vitmanova

Duby na hrázi Starého Vdovce

Obec (katastrální území): Holičky u Staré hlíny
Lokalita: Bývalá trojice, dnes spíše dvojice dubů se nachází na okraji silnice ze Staré Hlíny do Stříbrce, na vnější straně hráze rybníka Starý Vdovec, u rybářské bašty Vitmanov. Toto je zbytek dubu nejvýchodnějšího z trojice, nejblíže k baště Vitmanov.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub v Holičkách 1, Dub u Starého Vdovce 1 (REŠ 1998)
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303032.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); AMBROŽ (1926); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); HRUŠKOVÁ, TUREK (1995); DYKYJOVÁ (2000); HRUŠKOVÁ, LUDVÍK, TUREK (2003); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA 2005
Štítky a označení na stromě: nejsou
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 753 cm (v 120 – 200 cm)
Popis: Ze stromu zbylo mrtvé silné torzo s kůrou, vysoké cca 4 m. Vnitřek je otevřený směrem k silnici. Na JV jsou patrné stopy po odlomené silné spodní větvi. U kmene směrem k louce leží část stromu. Na fotografiích z 80. let (KOLEKTIV 1977 – 1989) má strom ještě jeden z vrcholů a silnou větev nad louku.
Datum popisu: 13. 4. 2004, 24.9.2005

Obec (katastrální území): Holičky u Staré hlíny
Lokalita: Bývalá trojice, dnes spíše dvojice dubů se nachází na okraji silnice ze Staré Hlíny do Stříbrce, na vnější straně hráze rybníka Starý Vdovec, u rybářské bašty Vitmanov. Tento dub je z trojice prostřední.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub v Holičkách 2, Dub u Starého Vdovce 2 (REŠ 1998)
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303033.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); AMBROŽ (1926); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); HRUŠKOVÁ, TUREK (1995); DYKYJOVÁ (2000); HRUŠKOVÁ, LUDVÍK, TUREK (2003); NĚMEC et al. (2003); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA 2005; AMBROŽ (1926)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 650 cm (v 50 – 190 cm)
Popis: Na kmeni je mnoho boulí. Strom je suchý, z koruny zbyly jen silnější větve, některé byly dříve ořezány. Strom je vysoký 20 m.
Datum popisu: 13. 4. 2004, 24.9.2005

Obec (katastrální území): Holičky u Staré hlíny
Lokalita: Bývalá trojice, dnes spíše dvojice dubů se nachází na okraji silnice ze Staré Hlíny do Stříbrce, na vnější straně hráze rybníka Starý Vdovec, u rybářské bašty Vitmanov. Tento dub je nejzápadnější, nejdále od bašty Vitmanov.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub v Holičkách 3, Dub u Starého Vdovce 3 (REŠ 1998)
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303034.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); AMBROŽ (1926); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); HRUŠKOVÁ, TUREK (1995); DYKYJOVÁ (2000); HRUŠKOVÁ, LUDVÍK, TUREK (2003); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005); AMBROŽ (1926)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 705 cm (v 10 – 140 cm, pod boulemi)
Popis: Mohutný dutý kmen s mnoha boulemi je mírně nahnutý nad silnici. Od silnice je na stromě bílý pruh. Ze Z je strom bez kůry a dutina je zde otevřená. V cca 2 m vede nad louku slabší větev podivného tvaru, v 5 m odbočuje silná větev nad louku a nad silnicí je jizva po uříznuté větvi. Dále pokračuje dutý olámaný kmen s pěti kosterními větvemi a terminálem. Výška stromu je 25 m.
Datum popisu: 13. 4. 2004, 24. 9. 2005

Dub na hrázi Nového Vdovce
Obec (katastrální území): Holičky u Staré hlíny
Lokalita: Dub roste asi 80 m J od bašty Vitmanov na vnější straně hráze rybníka Nového Vdovce.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u St. Vdovce, Dub u Starého Vdovce 4 (REŠ 1998), (Pozn.: název nekoresponduje s realitou, dub je u Nového Vdovce)
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303035.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: nejsou
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 638 cm (v 120 – 200 cm)
Popis: Strom je suchý, s kůrou. Má přímý dutý kmen s boulemi. V dutině je pecka z cementu a cihel, dutina však vyhnila i okolo. V cca 7 m jsou na kmeni zbytky dvou kosterních větví vedoucí nad hráz, nahoře jsou zbytky dalších pěti větví. Na stromě jsou dobře patrné výletové otvory tesaříka obrovského. Výška stromu je 19,5 m.
Datum popisu: 13. 4. 2004, 24.9.2005

Dub u rybníka Dolní Zlatník

Obec (katastrální území): Břilice
Lokalita: Dub roste u JZ konce hráze rybníka Dolní Zlatník, asi 4 km ZJZ od Třeboně.

Název, pod kterým je strom evidován: Břilický dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303045.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH (2005d)
Štítky a označení na stromě: dva zelené štítky strom chráněný státem, spodní č. 43 57
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 587 cm (v 110 – 150 cm)
Popis: Dub má mohutné kořenové náběhy a rovný nepoškozený kmen. V 3 m je větev na JZ, v 4 m 3 silné větve na SV a 1 na SZ. Pokračující kmen je s boulemi a končí vidličnatým větvením. Strom má celkem pravidelnou korunu, některé větve jsou na koncích proschlé.
Datum popisu: 16. 3. 2005

Jilm v Třeboni

Obec (katastrální území): Třeboň
Lokalita: Jilm roste přímo ve městě v Třeboni, asi 80 m od Hradecké brány, vpravo od Dukelské ulice, naproti Botanickému ústavu, za autobusovou zastávkou. Dříve rostl ve dvoře domu. Dům je dnes zbořený, strom roste na okraji volného prostranství.
Název, pod kterým je strom evidován: Jilm u Hradecké brány
Kdo vyhlásil: Městský úřad Třeboň
Kdy byl strom vyhlášen: 1. 8. 2003
Číslo ve státním seznamu: zatím mi není známé
Literatura: Rozhodnutí MěÚ Třeboň (2003); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005), PRACH (2005b)
Štítky a označení na stromě: nejsou
Druh stromu: Jilm vaz *Ulmus laevis*
Obvod kmene: 382 cm (v 130 cm)
Popis: Podélně rozbrázděný kmen jilmu se ve 4 m větví na mohutné větve tvořící velkou kulatou korunu, je zdravý. (fotografie viz příloha) U jilmu je odhadnuto stáří na 150 let, k údaji došla Ing. V. Fliegelová porovnáváním různě starých fotografií města.
Datum popisu: 19. 4. 2004, kontrolováno 23.1.2006

Vršské doubí

Obec (katastrální území): Domanín
Lokalita: Skupina 14 chráněných a jednoho zcela odumřelého dubu se nachází na lokách cca 1,5 km J od Třeboně, na Z břehu Opatovického rybníka, cca 400 m SV od býv. dvora Vrchy.
Název, pod kterým je strom evidován: Vršské doubí
Kdo vyhlásil: Správa CHKO Třeboňsko
Kdy byl strom vyhlášen: 23. 7. 2001
Číslo ve státním seznamu: 303078.1/14-14/14

Literatura: AMBROŽ J. (1926); AMBROŽ J. (1929); Kloubec 2001 in KOLEKTIV (2001); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005); PRACH 2005f)
Štítky a označení na stromě: nejsou
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvody kmenů: 560, 510, 534, 543, 560, 464, 484, 604, 490, 510, 508, 485, 473 a 592 cm, podle Kloubec 2001 In KOLEKTIV (2001)
Poznámka: Vršské doubí jsem zatím podrobně nedokumentoval, protože v archivu Správy CHKO Třeboňsko jsou k dispozici podrobné údaje z roku 2001.
(fotografie viz příloha č.2)

Lípa u Opatovického mlýna

Obec (katastrální území): Třeboň
Lokalita: Lípa roste na pravé straně silnice z Třeboně do Branné, u místa kde silnici podtéká Zlatá stoka, asi 50 m V od Opatovického mlýna, 2 km JJV od Třeboně.
Název, pod kterým je strom evidován: Třeboňská lípa
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303021.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1981 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH (2005a)
Štítky a označení na stromě: dva zelené štítky strom chráněný státem, spodní se špatně čitelným číslem, mělo by být č. 41 55
Druh stromu: Lípa srdčitá *Tilia cordata*
Obvod kmene: 596 cm (v 120 – 210 cm)
Popis: Na kmeni jsou boule po ořezaných výmladcích, ve 3 m silné větve na S a SZ. Kmen se cca v 5 m dělí do veliké kulové koruny. Větve nad silnicí jsou ořezané. Při patě stromu jsou výmladky a plodnice houby (šupinovka ?).
Datum popisu: 3. 10. 2004, kontrolováno 27.3.2006

Dub na hrázi rybníka Velké Stavidlo

Obec (katastrální území): Branná
Lokalita: Dub roste na vnější straně hráze rybníka Velké Stavidlo, ve svahu mezi cestou a Zlatou stokou, cca 20 m J od mostu přes Zlatou Stoku, 0,5 km V od Obory, 3 km JV od Třeboně.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u rybníka Velké Stavidlo, často chybně Lípa u rybníka Velké Stavidlo (např. REŠ 1998)
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303022.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1981 in KOLEKTIV (1977 – 1989); TESAŘ (2001); PRACH (2004a); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem bez čísla, stříbrný kovový štítek s číslem 1140
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 689 cm (v 130 – 190 cm)

Popis: Strom má ze strany od stoky mohutné kořenové náběhy, na nichž místy rostou dřevokazné houby (blíže nebyly určeny). Silný kmen je dutý, v 2,5 m je z JV strany po vylomené velké větvi malý otvor do centrální dutiny, pod ním je místo bez kůry s požerky tesaříka obrovského. Ve 3 m odbočuje na Z silná větev tvořící západní část koruny. Dále z kmene odbočují 2 suché větve, ze S je odlomená větev a opět otvor do dutiny. Vrchol stromu je ulomený, nahoře jsou jen 3 větší živé větve.
Datum popisu: 3. 10. 2004, kontrolováno 27.3.2006

Lípa u Lutové

Obec (katastrální území): Lutová
Lokalita: Lípa roste solitérně v poli (dnes opuštěném), mezi elektrickými vedeními, asi 150 m V od silnice z Lutové do Chlumu u Třeboně, cca 1 km JV od Lutové.
Název, pod kterým je strom evidován: Lípa v Chlumu u Třeboně
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303027.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989);
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 19 32, starý zelený štítek s nápisem chráněno státním památkovým úřadem v Praze
Druh stromu: Lípa srdčitá *Tilia cordata*
Obvod kmene: 480 cm (v 130 cm, přes boule)
Popis: Z kmene jsou čerstvě ořezány výmladky a jedna za spodních větví (rána ze Z strany) Kmen se dělí na několik vysokých větví. Strom má válcovitou korunu, čerstvě vytvarovanou citlivým ořezáním konců větví. Vrcholek S části v r. 2005 silně prosychá. Výška stromu je 28 m.
Datum popisu: 15. 3. 2004, 24.9.2005

Dub u silnice mezi Lutovou a Chlumem

Obec (katastrální území): Lutová
Lokalita: Dub roste u silnice z Lutové do Chlumu u Třeboně, cca 1,5 km SSZ od Chlumu, v ostrůvku cest na odbočce cesty k rybníku Starému Kanclíři.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub na rozcestí
Kdo vyhlásil: Městský úřad Třeboň
Kdy byl strom vyhlášen: 14. 6. 2004
Číslo ve státním seznamu: zatím mi není známé
Literatura: Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); FLIEGELOVÁ, KLOUBEC (2003)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 87 1
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 525 cm (v 130 cm)
Popis: Kmen dubu se v cca 5 m dělí na 5 hlavních větví tvořících velkou širokou korunu. Strom je zdravý, vysoký 33 m.
Datum popisu: 15. 3. 2004, 25.9.2005

Dub v Majdaleně

Obec (katastrální území): Majdalena
Lokalita: dub roste na levém břehu Zlaté stoky, cca 100 m SV od železniční stanice Chlum u Třeboně, u motorestu „Pod dubem“ u hlavní silnice z Třeboně na Halámky. Souřadnice: 48˚57´05,9” s. š. 14˚52´08,5“ v. d.
Název, pod kterým je strom evidován: Majdalenský dub
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303029.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005); PRACH (2005e)
Štítky a označení na stromě: dva zelené štítky strom chráněný státem, spodní č. 34 48
Druh stromu: Dub letní *Quercus robur*
Obvod kmene: 740 cm (v 130 – 150 cm)
Popis: Strom má malé kořenové náběhy. Mohutný kmen je uvnitř dutý, ztrouchnivělý. Do dutiny je z J malý otvor (cca 60 x 7 cm), částečně vyplněný cementem s úlomky cihel. Z V strany je na kmeni v šířce od 25 do 60 cm jizva bez kůry, zřejmě od zásahu bleskem. okraje jizvy jsou zavalené kůrou, v dolní části dřevo vyhnívá do dutiny. V 4,5 m odbočuje u kmene kolmo silná větev na JV. Kmen je značně silný i nahoře, na Z jdou velké suché větve, koruna je postupně doplňována menšími větvemi. Terminál se ještě hodně dělí.
Datum popisu: 12. 6. 2004, kontrolováno 11.2.2006

Dub u rybníka Zájezek

Obec (katastrální území): Chlum u Třeboně
Lokalita: Dub roste v zástavbě mezi obcemi Hamr a Chlum u Třeboně, na krátké západní hrázi rybníka Zájezek, u výpusti, mezi cestou a rybníkem. Souřadnice: 48˚57´12,5” s. š. 14˚54´57,9“ v. d.
Název, pod kterým je strom evidován: Dub u rybníka Zájezek
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303048.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989);
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný státem č. 20 23
Obvod kmene: 565 cm (v 100 – 120 cm)
Popis: Strom má nízký podsaditý kmen ze Z s kořenovými náběhy. Kmen je nakloněný k V, asi rostl ve svahu hráze a pak byl obsypán. Ve 2 m se kmen dělí na 1 dvojící se terminál, 2 silné, vysoko vedoucí větve až kmeny a 1 větev s opadávající kůrou. V koruně je patrné citlivé ošetření ořezáním některých větví.
Datum popisu: 19. 3. 2005, kontrolováno 11.2.2006

Lípa u Staňkova

Obec (katastrální území): Staňkov

Lokalita: Lípa roste solitérně v louce asi 1,5 km S od Staňkova, cca 150 m Z od cesty s modrou turistickou značkou.
Název, pod kterým je strom evidován: Lípa u lomu
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303024.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1981 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: zelený štítek strom chráněný bez čísla
Druh stromu: Lípa srdčitá *Tilia cordata*
Obvod kmene: 544 cm (v 130 cm)
Popis: Lípa má dutý kmen s úzkou zacelující se štěrbinou z JV strany. Z kmene vybíhá nízko na JZ silná větev.Výmladky na kmeni a v jeho okolí jsou čerstvě ořezané. Lípa má rozložitou kulovou korunu, na mnoha místech s trsy jmelí.
Datum popisu: 15. 3. 2004, kontrolováno 24.1.2006

Buk u Staňkova

Obec (katastrální území): Staňkov
Lokalita: Buk roste cca 1,25 km S od Staňkova solitérně v louce asi 50 m V od cesty s modrou turistickou značkou.
Název, pod kterým je strom evidován: Buk na Skalkách
Kdo vyhlásil: ONV Jindřichův Hradec
Kdy byl strom vyhlášen: 10.12.1987
Číslo ve státním seznamu: 303023.1/1
Literatura: ALBRECHT et al. (2003); Hlásek 1982 in KOLEKTIV (1977 – 1989); PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA (2005)
Štítky a označení na stromě: dva zelené štítky strom chráněný státem, jeden č. 21 3 (podle dokumentace KOLEKTIV 1977 – 1989 by měl být štítek č. 21 34, zřejmě poslední číslice není čitelná)
Druh stromu: Buk lesní *Fagus sylvatica*
Obvod kmene: 500 cm (v 130 cm)
Popis: Buk tvoří dva kmeny dělící se ve 4 m. S část koruny je značně olámaná, ale dotváří se malými větvemi. Strom je čerstvě citlivě ošetřen ořezáním některých větví. (fotografie viz příloha č.2)
Datum popisu: 15. 3. 2004, kontrolováno 24.1.2006

Zaniklé památné stromy

Pro úplnost jsem se zabýval i zaniklými památnými stromy. Ze stromů vyhlášených v r 1987 ONV Jindřichův Hradec za památné, zanikly:

- Javor klen v Hatíně, spadl zřejmě při vichřici koncem října 2002 (J. Kloubec, ústní sdělení 2003), 17. 4. 2004 jsem na jeho místě zjistil nízký pařez.
- Jilm habrolistý v Mníšku - pokáceno, podle HLÁSEK, MÍCHAL (1994), zatím neověřováno.
- Lípa č. 4 v aleji u Jemčiny (viz popis - Alej lip u Jemčiny str. 17)

- Hrušeň v Žítči - poznámka, že padla, je v počítačové databázi Správy CHKO z kontroly Hlásek, Míchal 1994, ale v protokolu z této kontroly (HLÁSEK, MÍCHAL 1994) není zmíněna. 25.9.2005 jsem na místě zjistil vyvrácený obrážející pařez.
- 8 dubů na Novořecké hrázi (podle ZEZULOVÁ 2001)

3.1.2 Souhrnné charakteristiky památných stromů

3.1.2.1 Zastoupení druhů mezi památnými stromy

Zastoupení druhů je počítáno ze všech existujících památných stromů na Třeboňsku (viz tabulka č.1 a graf č.1).

Tabulka č. 1

Vyhlášené památné stromy CHKO Třeboňsko, zastoupení jednotlivých dřevin			
Druh dřeviny		Počet jedinců	Procentuální zastoupení
Dub letní	*Quercus robur*	207	92,41%
Lípa srdčitá	*Tilia cordata*	13	5,80%
Buk lesní	*Fagus sylvatica*	2	0,89%
Hrušeň obecná	*Pyrus communis*	1	0,45%
Jilm vaz	*Ulmus laevis*	1	0,45%
Celkem		**224**	**100,00%**

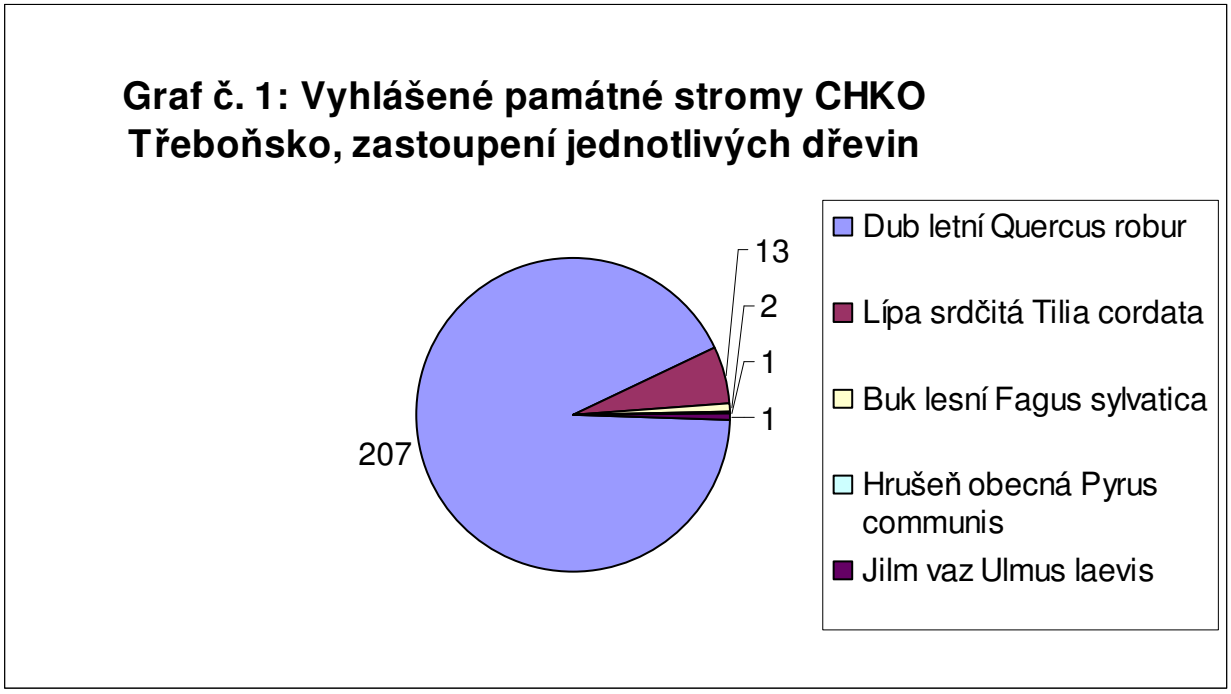

3.1.2.2 Obvody kmenů památných stromů Třeboňska

Tabulka č. 2 ukazuje památné stromy Třeboňska seřazené podle obvodu kmene. Skupiny jsou začleněny jako jedna položka, zařazeny podle největšího obvodu kmene.

Graf č. 2 ukazuje velikost obvodů památných stromů Třeboňska. Zahrnuje všech 224 existujících památných stromů Třeboňska. Údaje o obvodech stromů Novořecké hráze jsou podle ZEZULOVÁ (2001), z hráze Rožmberka podle LIERS (2001) a z Vršského Doubí podle Kloubec 2001 in KOLEKTIV (2001).

Graf č. 2: Obvody kmenů památných stromů v CHKO Třeboňsko [cm]

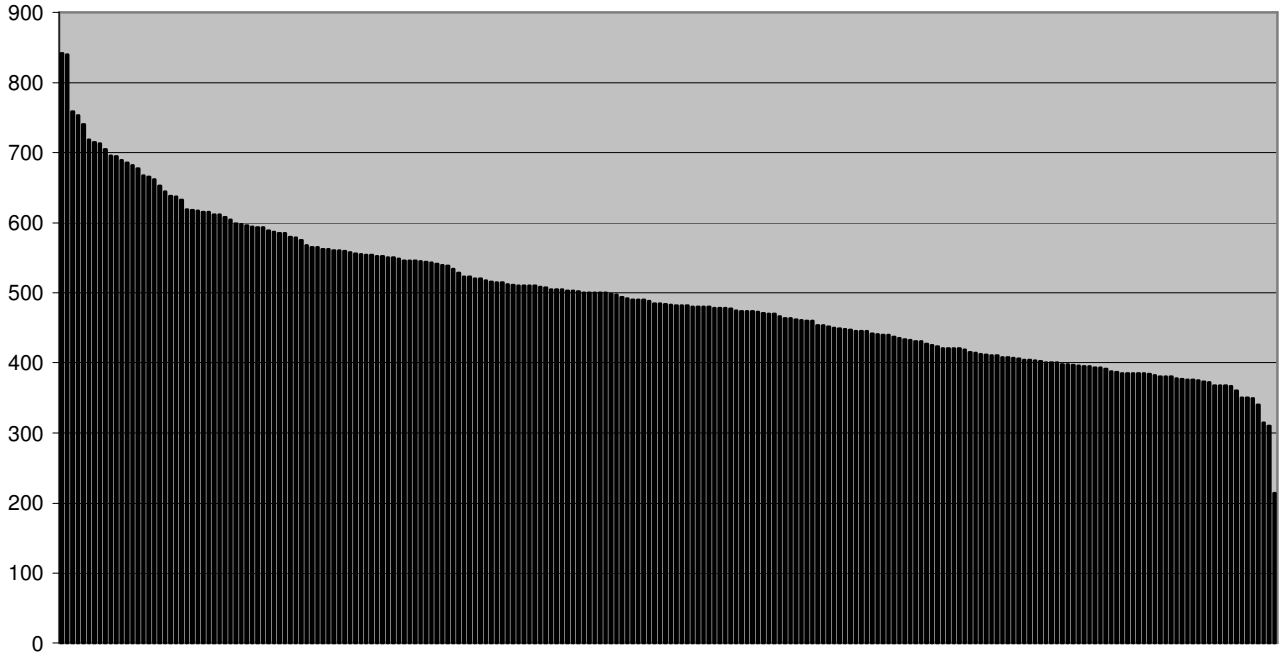

Tabulka č. 2: Památné stromy CHKO Třeboňsko, seřazeno podle obvodu kmene

naměřený obvod [cm]	Název	Dřevina	Katastrální území	Číslo státního seznamu	parcelní číslo
848	Dub u Nežárky	Quercus robur	Hatín	303037.1/1	911/1
827	Lípa u Jemčiny	Tilia cordata	Hatín	303049.1/1	839/1
753	Dub v Holičkach 1	Quercus robur	Holičky u Staré Hlíny	303032.1/1	141
740	Majdalenský dub	Quercus robur	Majdalena	303029.1/1	200/1
370 – 720 (ZEZULOVÁ 2001)	Alej na hrázi Nové řeky (88 dubů)	Quercus robur	Holičky u Staré Hlíny	303053	704/1
713	Dub	Quercus robur	Kardašova Rečice	303012.1/1	4193
705	Dub v Holicčkach 3	Quercus robur	Holičky u Staré Hlíny	303034.1/1	62
689	Dub u rybníka Velké Stavidlo	Quercus robur	Branná	303022.1/1	714/4
682	Dub u Hatína 3	Quercus robur	Hatín	303042.1/1	1035/10
677	Dub v Mláce	Quercus robur	Mláka	303047.1/1	268/1
310 – 662 (LIERS 2001)	Duby na hrázi rybníka Rožmberka (76 dubů)	Quercus robur	Stará Hlína	303057	455/2 a 493
653	Dub v Holičkach 2	Quercus robur	Holičky u Staré Hlíny	303033.1/1	62
638	Dub u St.Vdovce	Quercus robur	Holičky u Staré Hlíny	303035.1/1	232/1
633	Dub u Nežárky	Quercus robur	Hatín	303038.1/1	917
619	dub na Meteli	Quercus robur	Nítovice	303016.1/1	565
618	Dub u Zadního Dvora	Quercus robur	Hatín	303040.1/1	936/2
464 - 604	Vršské doubí	Quercus robur	Domanín	303078.1/14-14/14	710/8
599	Dub u Velkého Tisého	Quercus robur	Lomnice nad Lužnicí	303050.1/1	799
598	Dub	Quercus robur	Kardašova Rečice	303013.1/1	4193
596	Třeboňská lípa	Tilia cordata	Třeboň	303021.1/1	2519
594	Dub u Hatína	Quercus robur	Hatín	303043.1/1	955/8
593	Dub Destinové	Quercus robur	Holičky u Staré Hlíny	303036.1/1	704/3
587	Břilický dub	Quercus robur	Břilice	303045.1/1	1875
585	Dub u Budínského rybníka	Quercus robur	Stříbec	303046.1/1	964
580	Dub za vodojemem	Quercus robur	Hatín	303041.1/1	1035/10
565	Dub u rybníka Zájezek	Quercus robur	Chlum u Třeboně	303048.1/1	945/1
562	Dub u rybníka Malý Zavistivý	Quercus robur	Kardašova Rečice	303051.1/1	4193
555	dub	Quercus robur	Kardašova Rečice	303005.1/1	1266
až 546	Alej u Jemčiny - lípa (8 lip)	Tilia cordata	Hatín	303058	1286
546	Dub u Zadního Dvora	Quercus robur	Hatín	303039.1/1	928/2
544	Lípa u lomu	Tilia cordata	Staňkov	303024.1/1	113/2
523	Dub na rozcestí	Quercus robur	Lutová		482
500	Buk na Skalkách	Fagus sylvatica	Staňkov	303023.1/1	125/1
498	dub	Quercus robur	Kardašova Rečice	303006.1/1	1266
490	Dub	Quercus robur	Kardašova Rečice	303025.1/1	4038/2
483	Lípa u Podsedku	Tilia cordata	Hatín	303007.1/1	4195/2
482	Buk u rybníka Holná	Fagus sylvatica	Hatín	303026.1/1	1179
480	dub	Quercus robur	Kardašova Rečice	303009.1/1	1266
480	Lípa v Chlumu u Třeboně	Tilia cordata	Lutová	303027.1/1	552/1
478	Dub u Vohnoutků	Quercus robur	Ponědrážka	303077.1/1	2097/1,610/2
474	Novosedleský dub	Quercus robur	Novosedly n.N.	303059.1/1	2847/21
382	Jilm u Hradecké brány	Ulmus laevis	Třeboň		180/1
214 a 205	Střibřecká hrušeň	Pyrus communis	Stříbec	303030.1/1	958/1

3.2 Význačné, dosud nechráněné stromy v CHKO Třeboňsko

Byla vytvořena databáze význačných, dosud nechráněných stromů. Bylo do ní zahrnuto 365 stromů. V terénu jsem zdokumentoval a změřil cca 175 význačných nechráněných stromů, údaje o 37 stromech jsem převzal od Martina Pracha a údaje o 49 stromech v Branské dubině jsem převzal výsledků výzkumu provedeného pro Správu CHKO JANKOVSKÁ (2003). Výsledky výzkumu jsou v tabulce č. 3 až tabulce č. 11.

Pozn.: Tabulky č. 3 – č. 11 jsou v elektronické verzi práce v jedné tabulce v příloze 06C08JP080887A.zip.

3.2.1 Zastoupení druhů mezi registrovanými význačnými nechráněnými stromy

Zastoupení druhů mezi registrovanými význačnými nechráněnými stromy znázorňují grafy č. 3 a 4. Do souboru nejsou započítávány stromy, jejichž existenci nemám ověřenu (šedě v tabulkách). Dřeviny, kde je uvedeno jen rodové jméno, nebyly druhy zatím u všech jedinců určeny.

Graf č. 3: Zastoupení dřevin mezi registrovanými význačnými nechráněnými stromy

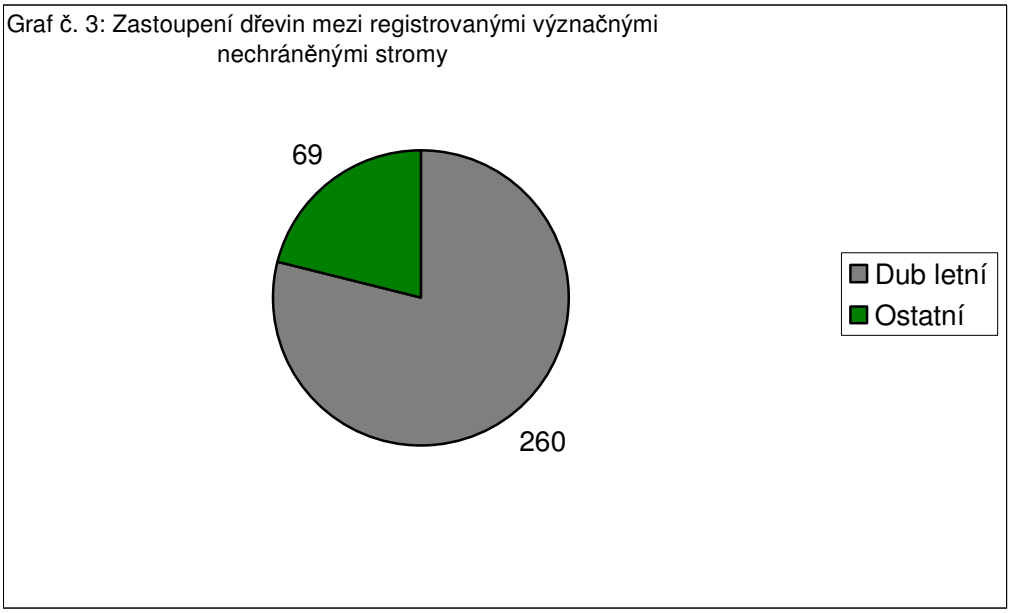

Graf č. 4: Zastoupení dřevin ostatních než dubů letních mezi registrovanými význačnými nechráněnými stromy.

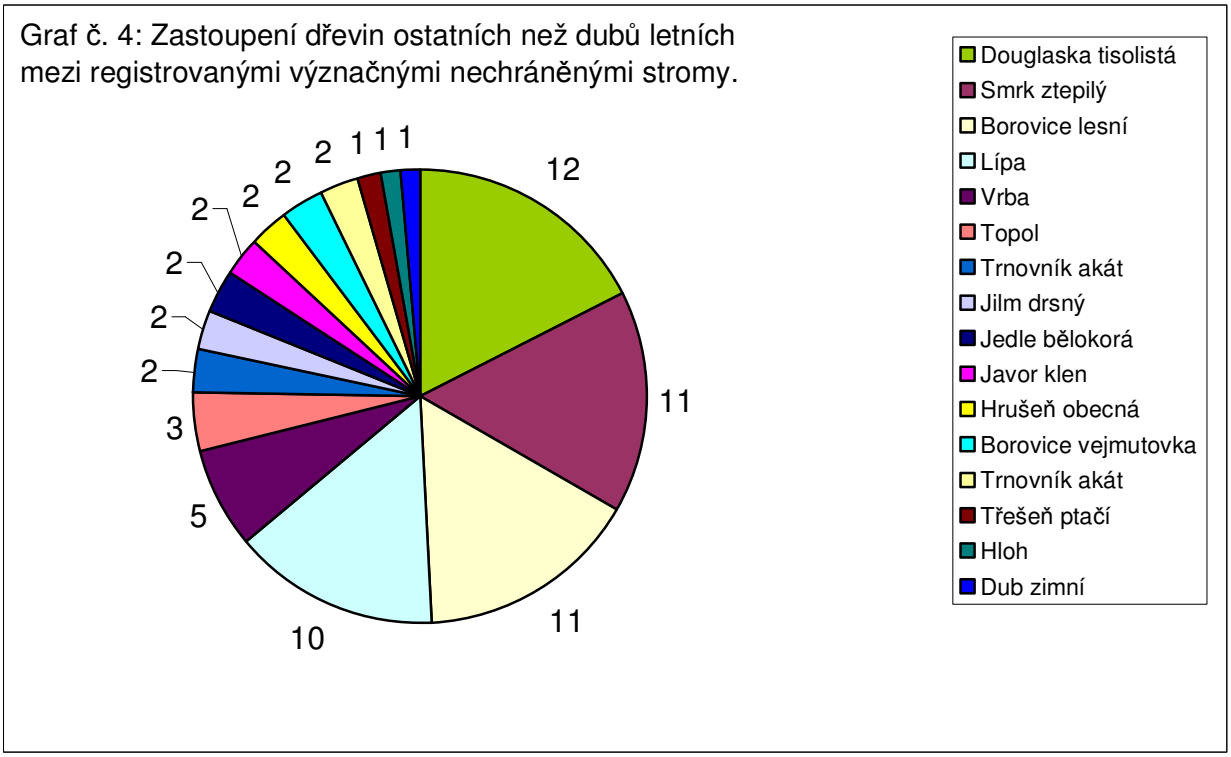

3.3 Popularizace

3.3.1 Články v Třeboňském Světě

V Třeboňském Světě vyšly tyto články:

11/2004:

Staré stromy

Jednou z mnoha pozoruhodností v našem okolí jsou mohutné staré stromy. Když si jich začneme všímat, můžeme obdivovat jejich krásu, velikost, bizardní tvary. Můžeme se zamyslet nad jejich věkem – jak dlouho tu jsou, jak dlouho ještě budou a jak dlouho tu budeme my? Stromy jsou významným domovem mnohých živočichů a také dotváří vzhled krajiny.

Právě Třeboňsko je v rámci republiky na takovéto význačné stromy neobyčejně bohaté. Vždyť duby na hrázích ke Třeboňsku neodmyslitelně patří. Stromy je žádoucí poznávat a chránit. Postupně se zabývám výzkumem stromů Třeboňska v rámci středoškolské odborné činnosti, vycházím z materiálů ze Správy CHKO Třeboňsko. Některé z nejvýznačnějších stromů se pokusím zde, na stránkách TS postupně představovat.

Dub na hrázi rybníka Velké Stavidlo

Tento dub letní (*Quercus robur*) je svým obvodem kmene 689 cm sedmým největším dubem na Třeboňsku. Obvod se měří ve výšce 130 cm nad zemí, je to základní údaj charakterizující tloušťku kmene stromu. Strom má mohutný, uvnitř dutý kmen. Na kmeni jsou dobře vidět chodbičky larev brouka tesaříka obrovského. Strom je stále živý, přestože některé větve jsou suché a po některých zbyly jen otvory do dutiny. Stáří stromu nelze zjistit, lze je odhadovat tak na 300 – 400 let. Strom je chráněn jako „Památný strom“ (pod číslem 303022.1/1), nesmí být tedy jakkoli poškozován.

Jak se ke stromu dostaneme?

Ze silnice Třeboň – Branná odbočíme u Obory (u koní) doleva po panelce kolem rybníků. Vede zde modrá a zelená turistická značka a cyklistická naučná stezka Okolo Třeboně. Dub roste 0,5 km od Obory, blízko mostu přes Zlatou stoku, z cesty je nepřehlédnutelný. Pozor, v některých turistických mapách je vyznačen značně nepřesně.

(součástí článku je mapka a obrázek, viz příloha)

12/2004:

Krčínův dub

Další pěkný starý strom v okolí Třeboně roste asi 1 km od města na hrázi bývalého rybníka Hrádeček, nedaleko mostu přes Podřezanskou stoku. Z Třeboně se k němu můžeme dostat od Zlaté stoky březovou (Šustovou) alejí po tzv. Stezce zdraví.

Jako většina stromů na hrázích na Třeboňsku je to dub letní (*Quercus robur*). Právě tento je však vedle velikosti (obvod kmene 620 cm) pozoruhodný svým tvarem. Místy mechem porostlý kmen je od asi 0,5 m nad zemí ztloustlý, má

jakýsi soudkovitý tvar. Bývá to způsobeno špatným růstem, lidé si to však pěkně vysvětlili pověstí. Ve stromě jsou chodbičky od larev brouka tesaříka obrovského, podobně jako na mnoha zdejších starých dubech. Strom má stále celou korunu a je v dobrém zdravotním stavu.

Ke stromu se váže **pověst**: Stavitel rybníků Jakub Krčín z Jelčan nebyl pro tvrdé a bezohledné zacházení s poddanými mezi lidmi oblíbený. Začalo se o něm vypravovat, že je spolčený s ďáblem. Po smrti ho čert zapřahal do pluhu a Krčín musel orat hráze rybníků, které postavil. Byl tak trestán. Prý ať pozná, kolik úsilí a lidských životů stálo uskutečnění všech jeho velkolepých plánů. Jednou spřežení vjelo na hráz Hrádečku (rozsáhlý rybník býval v místě dnešních lesů). Hrádeček však nestavěl Krčín ale Mikuláš Ruthard z Malešova. Čert se tedy spletl. Řetězy praskly a Krčín byl volný. Dub vyrostl právě z toho přetrženého článku řetězu, jeho kmen proto článek řetězu tvarem připomíná. Stromu se říká Krčínův nebo také Čertův dub. (čerpáno z knížky: Hrušková, M., Turek, J.: Památné stromy. Silva Regina, Praha, 1995.)
(součástí článku je obrázek, viz příloha)

1/2005:

Lípa u Opatovického Mlýna

Památnými stromy Třeboňska nejsou jen duby. Nedaleko našeho města se nachází i tato pěkná lípa. Roste u okraje silnice Třeboň – Branná, před Opatovickým mlýnem, v místech, kde silnici podtéká Zlatá stoka.

Je to lípa srdčitá *(Tilia cordata)* s obvodem kmene 596 cm. Na kmeni jsou četné boule – kůrou zacelené jizvy po dávno odpadlých větvích. Lípa má košatou korunu, tvořenou silnými větvemi, jen nad silnicí jsou některé větve ořezané.

Strom je chráněn pod číslem 303021.1/1. Je označen cedulí s nápisem „Památný strom“, kterou se dnes označují všechny chráněné stromy.

Lípy jsou dlouhověké stromy. Jsou schopny znovu obrážet třeba z pařezů. Tak může strom na jednom místě žít velmi dlouhou dobu. Tato lípa, jak mohutný kmen napovídá, je již jistě stará. Je však zdravá a může zde, doufejme, růst ještě dlouho po nás. Vždyť největším stromem v ČR je právě lípa (má obvod 12,6 m, roste u Pastvin v Orlických horách).

Závěrem bych rád všechny pozval na výstavu „Památné stromy a jejich obyvatelé“ (Pod věží, 5. 1. – 25. 2. 2005). Budete si moci prohlédnout spoustu kreseb a fotografií, dozvíte se o těchto krásných výtvorech přírody mnohem více, než se vejde do tohoto seriálu v TS.

2/2005:

Jilm vaz

Za pěknými a významnými stromy nemusíme v Třeboni chodit daleko. Další strom, o kterém píši na stránkách TS, je jilm rostoucí přímo ve městě. Najdeme jej asi 80 m od Hradecké brány, vpravo od Dukelské ulice, naproti Botanickému ústavu, za autobusovou zastávkou. Dříve rostl ve dvoře domu (bývalá čistírna prádla). Dům je dnes zbořený, strom roste na okraji volného prostranství a je dominantu okolí.

Je to jilm vaz *(Ulmus laevis)*. Má podélně rozbrázděný kmen s obvodem 382 cm. S mohutnými duby se měřit nemůže, je však šestým největším jilmem vazem v České republice (podle rozhodnutí o vyhlášení za památný strom, MěÚ Třeboň, 2003). Strom má velkou kulatou korunu, je zdravý. Od roku 2003 je chráněný.

Jilmy jsou zajímavé a ne moc časté stromy. V Čechách se vyskytují tři podobné druhy. Dříve byly součástí některých lesů, dnes jilm vidíme zřídka. Je to kvůli nemoci grafióze. Způsobuje ji houba, která postupně prorůstá cévy stromu. Napadený strom následně usychá. Takovýto velký zdravý jilm, který v Třeboni máme, je dnes opravdovou vzácností.
(součástí článku je obrázek, viz příloha)

3/2005:

Dub na hrázi Opatovického rybníka

Pěkné duby můžeme vidět půjdeme-li někdy z Třeboně na procházku po hrázi rybníka Světa na hráz Opatovického rybníka. Roste zde několik dubů s obvody kmenů kolem pěti metrů.

Nepřehlédnutelný a největší je bizarní dutý dub, který roste asi ve třetině délky hráze, na její vnější straně. Strom má mohutný dutý kmen s obvodem 627 cm. Dutina je tak velká, že do ní může pohodlně vstoupit několik lidí. Vnitřek stromu je zčernalý od ohně. Z dutiny vede velké „okno“ ke Zlaté stoce. Z původního kmene zbyla jen jakási kůrou pokrytá skořápka. Pro život stromu to stačí – vždyť právě tudy proudí voda a živiny ze země do větví a listů. Korunu tvoří tři živé větve, po ostatních zbyly jen suché pahýly. Ve starém stromě žije mnoho živočichů, můžeme vidět například výletové otvory od tesaříka obrovského.
(součástí článku je obrázek, viz příloha)

4/2005:

Dub u rybníka Dolní Zlatník

Je tady jaro, můžeme se vypravit někam dál za město do přírody. Památný dub letní roste při naučné stezce kolem Světa, u konce hráze rybníka Dolní Zlatník. Můžeme se tam dostat od Aurory po loukách a pak přes les (celkem asi 4 km). Strom je také vidět ze silnice do Českých Budějovic.

Rovný kmen s obvodem 587 cm vrůstá do hráze mohutnými kořenovými náběhy. Strom je pěkný a zdravý. Na kmeni zatím nejsou patrné žádné dutiny ani poškození, kde by se mohla uchytit hniloba a vést k postupné zkáze, jak je u takovýchto velikánů běžné. Strom bude, doufejme, ještě dlouho po nás nerušeně růst a mohutnět.

O několik metrů dále rostl ještě před několika lety druhý dub, který takové štěstí neměl. Dnes najdeme na jeho místě jen pár zbytků tlejícího dřeva.
(součástí článku je obrázek)

5/2005

Dub v Majdaleně

Najdeme jej vlevo od hlavní silnice z Třeboně na Halámky, proti železniční stanici Chlum u Třeboně. Roste na břehu Zlaté stoky u motorestu „Pod dubem“. Je na trase cyklistické naučné stezky Okolo Třeboně.

Strom nás na první pohled upoutá svou celkovou mohutností. Má pěknou ucelenou korunu a vysoký silný kmen. Z jedné strany je strom bez kůry, nejspíše zde kdysi sjel blesk. Kmen je uvnitř dutý, s velkým množstvím troudu. Do dutiny vede malý, částečně cementem vyplněný otvor. Lze jím ztěží prostrčit ruku - zkuste, jak i v horkém létě je uvnitř stromu chladno. Tento dub letní je chráněný pod číslem 303029.1/1. Svým obvodem kmene 740 cm se mezi duby na Třeboňsku řadí na druhé místo (ten největší roste blízko Jemčiny, ale o něm zas někdy příště).
(součástí článku je obrázek, viz příloha)

7/2005

Vršské doubí

Vypravme se na Vršské doubí. Je to pěkné a málo známé místo kousek od Třeboně. V loukách u břehu Opatovického rybníka, nedaleko bývalého dvora Vrchy, se nalézá skupina dubů letních. Místu se někdy říká „U devíti dubů“. Dostaneme se sem, když ze silnice z Třeboně do Domanína, poté co necháme vpravo park u Schwarzenberské hrobky, odbočíme za posledními zahrádkami doleva. Přejdeme louku a asi po 200 m už jsme pod korunami mohutných stromů.

Duby zde rostou ve dvou skupinách, v severní je jich sedm, v jižní osm. Hodně stromů je poměrně zdravých a pěkně rostlých – na volném prostranství nejsou ničím omezovány. Jen jeden dub v jižní skupině je už odumřelý a rozpadá se. Kmeny měří v obvodu kolem pěti metrů, největší až šest metrů. Od roku 2001 jsou stromy chráněny. Místo je pozůstatkem dříve rozsáhlejších ploch, které sloužily jako pastviny.

Roku 1926 bylo Vršské doubí popsáno takto: „Dosud stojí zde 47 statných dubů… Na konci loňského roku bylo doubí toto, mající krajinářský význam pro okolí Třeboně, ohroženo a šest starých dubů bylo tenkráte skáceno.“ (AMBROŽ J. 1926: Staré duby na Třeboňsku. - Krása našeho domova, Praha, 18: 117 – 121.) A dnes je těch statných dubů už jenom 15. Měli bychom si vážit toho pěkného co v krajině zbylo a nedopustit další devastaci.
(součástí článku je obrázek)

10/2005

Mláka

památný dub a poutní kostel

Jedeme-li z Třeboně do Jindřichova Hradce, prochází silnice vesnicí Mlákou. V menší (severovýchodní) části obce zvané U Kostela, kterou hlavní silnice obchází, se nalézá statný dub letní. Roste za kostelem, v plotě zahrady u jednoho z domů. Strom působí starobylým dojmem. Nakloněný, kuželovitý zužující se kmen má obvod 677 cm. Dole, mezi kořenovými náběhy je malý zazděný otvor. Na kmeni jsou jizvy a je poškozen množstvím zatlučených hřebíků

a železz. Člověk nechápe, kdo mohl takovýto krásný starý strom zbytečně ničit. Ke stromu nasedá plot, přímo u kmene je betonový sloupek. Na kmeni jsou dva zelené štítky strom chráněný státem, jeden s číslem 37 51. Strom je od roku 1987 chráněný (pod číslem 303047.1/1). Koruna stromu je široká, tvoří ji několik pater mohutných vodorovných větví. Zdá se, že strom už pomalu dožívá, vrchol a některé větve jsou suché.

Ve vsi se traduje pověst. Dávno (prý roku 1710) zde v mlze husté jako mléko zabloudila mladá služebná Zuzana Eckenhausenová. Sešla z cesty a přepadli jí dva krutí loupežníci. Chtěli ji okrást a zabít. Ona se však vroucně modlila k Panně Marii a podařilo se jí utéct. Z vděčnosti pověsila na veliký dub obrázek Panny Marie. Ale nebylo to tak jednoduché. Jeden vysoký církevní hodnostář se zlobil a dívce vytýkal, jak jen tak kdekdo si může kde ho napadne vyvěšovat svaté obrázky. Pak ale, když jel pod dubem na koni, náhle spadl a zlomil si nohu. Uznal, že ho stihl trest a nechal na tom místě vystavět dřevěnou kapli. Později (v letech 1744 – 69) byl za Schwarzenberků postaven barokní poutní kostel Zasnoubení Panny Marie, který zde stojí dodnes.

Ještě před druhou světovou válkou se konaly v Mláce poutě. Směřovala sem procesí lidí až z Rakouska. Některé mše nebyly slouženy v kostele ale přímo pod rozložitou korunou dubu. Pod dubem bývala studánka, dnes už je ale voda svedena do studny u domu.

Mohutný dub může být přes 300 let starý, opravdu tedy nejspíše pamatuje dobu barokní. V době stavby kostela to už mohl být pěkný strom. Zamysleme se, co se mezi lidmi změnilo a prostřídalo generací, zatímco tento jeden strom, jeden jedinec stále žije…

Informace z papíru Mláka (S. Vaněk 2004) vyvěšeného na kostele a z vyprávění místních.

(součástí článku je obrázek, viz příloha)

12/2005

Duby na hrázi Velkého Tisého

Mezi Třeboní a Lomnicí nad Lužnicí se rozkládá pozoruhodný rybník Velký Tisý. Místo je to zajímavé z několika pohledů. Rybník Tisý je starší než mnohé jiné. Postaven byl v letech 1502 – 1505 na počátku stavebních aktivit Štěpánka Netolického.

Ve stromořadí na jeho hrázi roste několik mohutných dubů. Štěpánka Netolického ale nejspíše nepamatují, bude to už nejméně druhá generace. Jdeme-li od západu (je zde dvůr Šaloun a sádky), zaujme nedaleko počátku hráze na návodní straně rostoucí dub s dvěma mohutnými větvemi, odbočujícími nad rybník (Obrázek 1). Kmen má obvod 535 cm, výška stromu je 17,5 m. O něco dál najdeme na vnější straně hráze, za plotem v areálu sádek nejmohutnější zdejší dub (Obrázek 2). Kmen vrůstá do hráze mohutnými kořenovými náběhy, měří v obvodu 599 cm a pravidelně se větví. Strom má velikou korunu, vypadá zdravě a je 22,5 m vysoký. Je chráněný jako památný strom (číslo 303050.1/1) a je řádně označen cedulí se státním znakem. Dále na hrázi rostou duby, co už nedosahují takových rozměrů, ale některé zaujmou svým bizarním vzhledem.

Při procházce kolem Tisého můžeme při troše štěstí vidět i nějaké vzácnější ptáky. Jsou pro ně důležité zejména rozsáhlé rákosiny. Rybníky jsou významnou

zastávkou pro tažné ptáky na jejich cestě do zimovišť a zpět. Velký Tisý spolu s Malým Tisým a přilehlými mokřady jsou národní přírodní rezervací.
(součástí článku jsou 2 fotografie)

2/2006

Dub a pomníček Emy Destinnové

Jedno z pěkných památných míst nedaleko Třeboně najdeme u Nové řeky. Dostaneme se sem ze silnice ze Staré Hlíny do Stříbrce, z rozcestí u mostu přes Novou řeku. Odtud je to asi 200 m po Novořecké hrázi, po proudu, po zelené turistické značce. Dojdeme na místo s pomníčkem, mohutným památným stromem a informační tabulí.

V těchto místech často rybařila slavná operní pěvkyně Ema Destinnová. Poté, co její světovou pěveckou kariéru téměř ukončila první světová válka, žila ve dvacátých letech na zámku ve Stráži nad Nežárkou. Více o jejím životě si můžeme přečíst na informační tabuli nebo např. v knížce: Procházka B., Fürbach F.: Ema Destinnová a její jihočeské sídlo. Carpio, Třeboň, 1999. Na kamenné desce pomníčku je psáno: „ŽIJÍCÍ, JIŽ SMÍTE DOSUD VŠECHNY TYTO KRÁSY ZŘÍT, VZPOMEŇTE SI PŘI PŘELETU SNĚHOBÍLÝCH RACKŮ SAMOT DUŠE MÉ, JEŽ DOZAJISTA VTĚLENA DO NĚKTERÉHO Z NICH, ZNOVU VŽDY SE VRACÍ V MÍSTA ŠTĚSTÍ SVÉHO ZAŠLÉHO. A. D. 1930“

Mohutný dub má rovný kuželovitý kmen s obvodem 593 cm. Do kmene je zasazen obrázek Emy Destinnové a jsou na něm turistické značky. Strom už není v moc dobrém stavu, kmen je prohnilý se začínající dutinou, koruna je značně proschlá.

Od silnice se také můžeme vydat na druhou stranu směrem k Rozvodí. Na Novořecké hrázi zde roste mnoho ještě mohutnějších dubů a jsou tu výhledy do přírodní rezervace Novořecké močály. O tomto pěkném území s dalšími památnými stromy ale až někdy příště.
(součástí článku je obrázek, viz příloha)

4/2006

Duby mezi čističkou a Rožmberkem

Málo známá dvojice pěkných mohutných dubů roste na pravém břehu Zlaté stoky asi 2,5 km severně od Třeboně. Dojdeme tam od vlakového nádraží nebo od bývalých jatek (dnes objekt Českého nadačního fondu pro vydru). Cesta vede podle Zlaté stoky kolem Mokrých luk se seníky. Potom podél břehu Rožmberka a kolem menších rybníčků – dočišťovacích nádrží čistírny odpadních vod. Na Rožmberku bývají vidět různí vodní ptáci, je slyšet křik z kolonie racků na malém ostrůvku.

Mezi stokou a nádržemi je více starých stromů, ale nejmohutnější jsou až u břehu páté, poslední nádrže. Z cesty tedy odbočíme mezi čtvrtou a pátou nádrží. Duby už jsou na dohled. Jejich mohutnost ale vynikne až když dojdeme přímo k nim. První, jihovýchodní z dvojice, má podsaditý kmen s rozbrázděnou kůrou a s obvodem 564 cm. Koruna stromu je už značně proschlá. Asi o 40 m dál roste druhý, mohutnější dub (na fotografii). Jeho silný kmen s boulemi a jizvami má obvod 599 cm. Kmen se brzo dělí na tři menší, tvořící vysokou, řídkou korunu. Stromy byly před několika lety odborně ořezány a ošetřeny.

(součástí článku je fotografie)

S psaním článků počítám obdobným způsobem i nadále.

3.3.2 Výstava *Památné stromy Třeboňska a jejich obyvatelé*

Výstava proběhla 5. ledna – 25. února 2005 ve výstavním sále Pod věží v Třeboni. Myšlenku na uspořádání výstavy jsem inicioval v první polovině roku 2004 po domluvě s J. Michálkem a V. Bartuškou. Hlavním organizátorem výstavy byl V. Bartuška. Na realizaci se podíleli:

- RNDr. J. Michálek a kol. ze střediska dokumentace starých stromů z Krajského muzea Sokolov, který vytvořil 30 velkoplošných panelů o starých stromech (z valné části byly zaměřené na oblast dostupnou z Třeboně)
- Oddíly ČSOP Třeboň vedené V. Bartuškou (kde jsem aktivním členem) Volavky, Uran, Myčka na tanky a Malý vydry (vytvořily panely o živočiších žijících ve starých stromech)
- Přírodovědný kroužek Kaštani z Gymnázia Jírovcova v Českých Budějovicích
- Výtvarný obor ZUŠ Třeboň
- Správa CHKO Třeboňsko
- Pan Bohdan Chadt, který se zabývá údržbou stromů

Výstavu navštívilo kolem 1 400 lidí, což je mnohonásobně více, než je pro zdejší výstavy běžné.

3.3.3 Malý průvodce po památných stromech Třeboňska

(viz přiložené CD)

Tato brožura (PRACH, MICHÁLEK, BARTUŠKA 2005) vynikla na přelomu roku 2004 a 2005. Byla prodávána návštěvníkům výstavy za 30 Kč (cena kopírování). Přímo na výstavě se prodalo přibližně 130 kusů. Pro veliký zájem veřejnosti odkoupilo po výstavě autorská práva na několik let Informační a kulturní středisko města Třeboně, které pokračuje s jejím dalším kopírováním a prodáváním. Je prodávána v pokladně u expozice Třeboňsko – krajina a lidé, kde ji přes letní sezonu kupují návštěvníci zejména z řad turistů.

4. DISKUSE

4.1 Obecné zhodnocení

Výzkum stromů je na Třeboňsku dlouhodobý, avšak značně nesourodý. Myslím, že je třeba řešit problematiku význačných stromů Třeboňska komplexně. Poslední a jediné údaje pro celé Třeboňsko jsou z 80. let (KOLEKTIV 1977 – 1989), jsou stále opisovány do novějších publikací (ALBRECHT et al. 2003). Mezitím některé stromy postupně zanikají, jiné se výrazně změnily apod.

Podařilo se získat zajímavé a aktuální údaje a tím přispět k výzkumu a ochraně význačných stromů.

Mé výsledky dokumentace památných stromů se v mnohém liší od starých údajů. Vyplývá to z velkého časového odstupu – za více jak 20 let (od získání údajů do karet KOLEKTIV 1977 – 1989) se stromy změnily, ale také z neporovnatelnosti údajů. Způsob dokumentace stromů, ač se to na první pohled nezdá, může být různý. Údaje se ne vždy dají porovnat protože byly získávány různými lidmi v různou dobu a různým způsobem. Nebyla přesně definována metodika, např. kde a jak byl měřen obvod kmene. (Co znamená měření ve 130 cm u stromu ve svahu?) Právě u stromů ve svahu jsem pravidelně zjišťoval obvody menší až o 0,5 m, zřejmě kvůli nepřesným starým měřením (asi šikmo, podle svahu, ne kolmo na osu kmene stromu). Jako důležité se také ukázalo brát za reprezentativní nejmenší obvod kmene stromu do výšky 130 cm, tj. ne striktně vždy ve výšce 130 cm. Některé stromy mají v této výšce už náběhy spodních větví a takovýto rozměr by tedy byl značně větší, nevypovídal by mohutnosti kmene.

Opětovným měřením byly zpřesněny údaje o nejmohutnějších stromech. Nejmohutnějšími stromy CHKO Třeboňsko jsou dub v nivě Nežárky mezi Jemčinou a Zadním dvorem s obvodem kmene 848 cm a lípa u Jemčiny s obvodem kmene ve výšce 40 až 60 cm od země 827 cm, v cca 130 cm však už 842 cm, výše ještě více. Zpřesnění potvrdilo nutnost opravdu měřit nejmenší obvod kmene a uvádět kde byl strom měřen. Kmen tohoto dubu se kuželovitě zužuje, kmen lípy naopak rozšiřuje - proto byly po jen malé odchylce ve výšce měření získány odlišné údaje a bylo zpřesněno pořadí dvou nejmohutnějších stromů Třeboňska.

Cenné výsledky přineslo vytvoření databáze význačných, dosud nechráněných stromů. Bylo do ní zahrnuto 365 stromů. Toto číslo jistě není konečné, stále se občas dovídám o dalších stromech, které splňují určená kritéria a budou zařazeny. Zdokumentováno je cca 260 stromů. Ze staré dokumentace nebo ze sdělení lidí nemám ještě známé význačné stromy zdokumentovány všechny. Nebylo to zatím v mých silách a časových možnostech. Dokumentace zbylých stromů zůstává úkolem dalšího výzkumu. Přesto však uvedené výsledky jsou zatím nejúplnější, které pro Třeboňsko existují.

Velmi zajímavé je, že stále občas narazím v terénu na dosud neznámý význačný strom (např. smrk u Karštejna s obvodem kmene 407 cm, dub u rybníka Nový Spálený s obvodem 607 cm, dub u Ovčína u obce Mnich s obvodem kmene 588 cm aj.). Jsou to stromy takových parametrů, které by už jinde v republice jistě byly známé a chráněné. Zjišťování dalších stromů je proces je zřejmě nekonečný, stále je co objevovat. Postupně získávám velmi zajímavé výsledky.

Popisy jednotlivých stromů uvedené ve výsledcích se vzájemně liší rozsahem a podrobností pojednání o různých částech stromu. To však nepovažuji za nedostatek, popisy stromů jsou vždy subjektivní. Někdy mě strom zaujme svým zvláštně rostlým kmenem, jiný třeba pravidelností koruny a to se stává stěžejní částí popisu.

Postupně probíhá pořizování dokumentace stromů. Mé fotografie jsou v příloze (na CD). Uvedené fotografie nejsou pro všechny stromy. Zatím nemám všechny nafotografované. Značnou část stromů fotograficky zdokumentoval v poslední době V. Bartuška, tyto jsem je tedy znovu nefotografoval.

Bylo by vhodné a zajímavé zabývat se zhodnocením zdravotního stavu stromů. V popisech stromů je zdravotní stav zmiňován jen nepřímo, např. že strom

má dutiny nebo že vypadá zdravě. Zařadit co nejobjektivněji každý strom do jedné z pěti kategorií (sadovnického, lesnického, nebo podobného systému hodnocení) by bylo užitečné přinejmenším při posuzování souboru jako celku, při vybírání nejlepších a nejperspektivnějších, apod. Určit zdravotní stav stromu je náročné na zkušenosti a nejlépe se strom posuzuje ve vegetační době. Lokalitu by tedy bylo třeba navštívit nejméně 2x, v zimě popsat větvení, změřit výšku a pořídit fotodokumentaci a v době olistění zhodnotit zdravotní stav. Toto vidím jako pokračování mé činnosti – doplnit ke každému stromu hodnotu označující zdravotní stav.

4.2 Zhodnocení pro jednotlivé dřeviny

4.2.1 Duby

Velkou většinou význačných stromů na Třeboňsku jsou duby letní. Není to překvapující – na Třeboňsku je velké množství hrází, které byly pro jejich zpevnění duby osazovány (DYKYJOVÁ 2000). Mezi stávajícími památnými stromy je dubů 92,5%. Nejmohutnějším stromem oblasti je právě dub (viz 4.1). Nejvíce z nejmohutnějších dubů roste na Novořecké hrázi. Dva nejmohutnější z nechráněných dubů najdeme v Branské dubině. Zajímavé je, že z mně známých dubů nad 5 m v obvodu je chráněna jen cca polovina.

Netypický je dub zimní (Quercus petraea) v Majdaleně, dosahující obvodu kmene 446 cm. Je to jediný dub zimní který zatím na území CHKO registruji.

4.2.2 Lípy

Na lípy není Třeboňsko příliš bohaté. Lip zde rostou dva druhy – Lípa srdčitá (*Tilia cordata)* a l. velkolistá (Tilia platyphyllos). Protože stromy zpravidla dokumentuji mimo vegetační období, nemám většinou lípy zcela jistě určené do druhu, proto druh většinou neuvádím. Určení do druhu bude úkolem dalšího výzkumu.

Většina velkých lip už je vyhlášena za památné. Mezi ně patří i druhý nejmohutnější strom Třeboňska – z mnoha kmenů srostlá lípa v louce pod zámkem Jemčinou. Mezi nechráněnými registruji lípu na Novořecké hrázi (obvod cca 7 m), jde však nejspíše opět o srostlici kmenů. Dále jsou uvedeny např. lípy v a u obce Lužnice, jejich význam však není v jejich mohutnosti, ale jedna je dominantou obce, roste u křížku a je doplňkem vesnického stavení, druhá je solitéra – dominanta krajiny.

4.2.3 Smrky

Smrky Třeboňska jsou velmi zajímavou kapitolou. Před započetím činnosti nebyl v dosavadní literatuře uveden žádný smrk. Přesto se na Třeboňsku několik

velmi mohutných a zajímavých smrků ztepilých vyskytuje. Lze očekávat, že budou v lesních porostech jako dosud nalézány další. Největší obvod kmene má Martinem Prachem nalezený a zdokumentovaný smrk u Dlouhého mostu. Má obvod (ve 130 cm) 413 cm, ale takto silná je jen dolní část kmene, výše už kmen tak mohutný není. Velmi mohutné jsou smrk u Karštejna s obvodem 406 cm a smrk u býv. rybníka Maluškov u Staňkova s obvodem 403 cm. Tato smrky by měly být navrženy k ochraně.

4.2.4 Javory

Známý a mohutný byl Klen Marie Terezie v Hatíně, který zanikl zřejmě v r. 2002. Dnes je největší mně známý javor klen *(Acer pseudoplatanus)* rostoucí jako krásná pravidelná solitéra v poli nad silnicí z Hatína na Jemčinu.

Javor mléč *(A. platanoides)* zatím na území CHKO žádný mohutnější neznám, podle zatím neověřených zpráv by měl nějaký růst v oblasti mezi Dvory nad Lužnicí a Novou Vsí nad Lužnicí.

4.2.5 Akáty

Mohutné trnovníky akáty (Robinia pseudacacia) registruji v CHKO dva. Krásný mohutný jedinec s obvodem kmene 430 cm se nalézá v obci Lužnice u mlýna. Tento bude navržen k ochraně. Přestože akát je nepůvodní druh, myslím že mohutný jedinec v obci ochranu zasluhuje. Druhý mohutný akát, avšak už ve velmi špatném stavu, roste v obci Hrdlořezy.

4.2.6 Jilmy

Velmi mohutný a zdravý jilm drsný (Ulmus scabra) s obvodem kmene 438 cm byl zjištěn v obci Nová Ves nad Lužnicí. Byl navržen k ochraně. Chráněný je jilm vaz (U. laevis) v Třeboni s obvodem kmene 382 cm.

4.2.7 Buky

Mohutné buky lesní (Fagus sylvatica) jsou známy v CHKO jen dva, oba chráněné jako památné. Větší je solitérní dvoukmenný buk nad obcí Staňkov s obvodem kmene 500 cm. Menší a už dožívající a prohnilý je buk u rozcestí u rybníka Velká Holná s obvodem kmene 482 cm.

4.2.8 Jedle

Přestože jedle (Abies alba) tvořily dříve na Třeboňsku značnou část přirozených lesů (DYKYJOVÁ 2000), dnes zde už moc mohutnějších jedlí nenajdeme. Registruji jen jedli v pralesovitém porostu v NPR Stará řeka s obvodem

kmene 320 cm a náhodou jsem nalezl jedli v lese u zadní části Staňkovského rybníka s obvodem kmene 314 cm.

4.2.9 Borovice

Přestože Třeboňsko je známým krajem borových lesů, mohutných borovic lesních *(Pinus sylvestris)* je zde poskrovnu. Největší obvod kmene má borovice u Slepičího vršku u Lužnice, je však tvořena více kmeny srostlými při patě. Několik mohutných borovic roste spolu s výše popsanou jedlí v pralesovitém porostu v NPR Stará řeka. U nejmohutnější z nich jsem v obvodu kmene naměřil 320 cm, je to zároveň nejmohutnější jednokmenná borovice, která je dosud v CHKO známa. Jinak se v CHKO roztroušeně nalézají jednotlivé borovice s obvodem kmene kolem 250 cm.

4.2.10 Ovocné stromy

Chráněná je krásná solitérní dvoukmenná hrušeň na mezi u Stříbrce. Nově byla zjištěna hrušeň v Hrchovišti s obvodem kmene 293 cm a třešeň v Suchdole nad Lužnicí s obvodem kmene 374 cm. Jiné ovocné stromy vynikající svoji mohutností jsem zatím v CHKO nezjistil.

5. ZÁVĚR

Třeboňsko je v porovnání s ostatními regiony České republiky (např. se sousedním Českobudějovickem, kde jsou památné stromy zpracovány v publikaci GERGEL et al. 2004) na velké stromy mimořádně bohaté. Velkých starých stromů, zejména dubů, je zde velké množství. Srovnatelné oblasti s tak velkým počtem mohutných starých dubů jsou snad jen Pohansko na jižní Moravě nebo některé obory v Polabí.

Práce přinesla aktualizovaný a zatím nejpodrobnější popis památných stromů Třeboňska.

Po provedeném souhrnném zpracování památných stromů, nastala další fáze činnosti. Byly co možná nejsouhrnněji zpracovány stromy ostatní, dosud nechráněné. Tento soupis (databáze) bude, jak bylo domluveno, poskytnut Správě CHKO Třeboňsko. Budou z něho postupně vybírány další stromy k vyhlášení za památné.

Byly zdokumentovány velmi význačné stromy, které zatím nejsou chráněny. Bylo by proto opravdu žádoucí další stromy za památné soustavně vyhlašovat. Ne že by byly tyto stromy bezprostředně ohroženy, ale ochrana stromu minimálně zvýší povědomí o jeho významnosti u obcí a vlastníků pozemků. Přinese také lepší možnosti čerpání finančních prostředků na jeho odborné ošetření. Stromy pak také mají větší šanci dostat se do souhrnných publikací a turistických map.

Vytvoření zatím nejkompletnější databáze význačných, dosud nechráněných stromů, která bude dále doplňována, lze považovat za nejdůležitější přínos této práce.

Údaje ke každému stromu (především obvody kmenů stromů) byly získávány podle stejné a přesně definované metodiky, údaje jsou tedy vzájemně porovnatelné. Je možné v budoucnu stromy znovu stejně změřit a popsat a vysledovat změny (např. o kolik strom v obvodu přirostl).

Důležitou součástí práce je soupis literatury. Je uveden ke každému památnému stromu v jeho popisu a ke každému význačnému, nechráněnému stromu, ke kterému nějaké starší údaje existují, v tabulce. Umožňuje to dohledat starší údaje bez nutnosti opět procházet všechny materiály.

Myslím, že se problematiku daří popularizovat. Vyplývá to z hojné účasti na výstavě, ze značného počtu prodaných brožur (Malý průvodce po památných stromech Třeboňska) a z ohlasů na články v Třeboňském Světě. K šíření informací jistě přispěje vydání naučného CD Průvodce po památných stromech Třeboňska létě 2006.

Výzkum význačných a památných stromů je velmi zajímavým odvětvím činnosti. Spojuje v sobě poznatky z mnoha oborů – biologie, ochrany životního prostředí, historie, aj. Při popularizaci se využije i umělecká tvorba.

6. LITERATURA:

AMBROŽ J. (1926): Staré duby na Třeboňsku. - Krása našeho domova, Praha, 18: 117 – 121.

AMBROŽ J. (1929): Stav stromů na Třeboňsku. - Krása našeho domova, Praha, 21: 18 – 19.

ALBRECHT J. et al. (2003): Českobudějovicko. - *In:* Mackovčin P. & Sedláček M. [eds.], Chráněná území ČR, sv. VIII., Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.

BUREŠ P. (2004): Projekt obnovy a údržby hrázového porostu rybník Svět a Opatovický. - Jihočeský kraj, České Budějovice.

DYKYJOVÁ D. (2000): Třeboňsko - Příroda a člověk v krajině pětilisté růže. - Carpio, Třeboň.

FLIEGLOVÁ V. & KLOUBEC B. (2003): Návrh na vyhlášení ochrany památného stromu Dub na rozcestí. - Ms. [depon in: Správa CHKO Třeboňsko]

FROLÍK (nedat.): Význačné stromy v obvodu MNV Kard. Řečice. Ms. [depon in: Správa CHKO Třeboňsko]

GERGEL J., ŠÁMAL V., ALBRECHT J. & NĚMCOVÁ Z. (2004): Památné stromy na Českobudějovicku. – Odbor ochrany životního prostředí Magistrátu města České Budějovice.

HLÁSEK J. & MÍCHAL J. (1994): Protokol z kontroly písemné dokumentace a fyzického stavu Památných stromů. – Česká inspekce životního prostředí. Ms. [depon in: Správa CHKO Třeboňsko]

HRUŠKOVÁ M.& TUREK J. (1986): O památných stromech. – SPN, Praha.

HRUŠKOVÁ M.& TUREK J. (1995): Památné stromy. - Silva Regina, Praha.

HRUŠKOVÁ M. & TUREK J. (1999): Stromy pamatují. - Nákladem vlastním, Praha.

HRUŠKOVÁ M.& TUREK J. (2001): Památné stromy II. – vydáno vlastním nákladem, Praha.

HRUŠKOVÁ M., LUDVÍK B. & TUREK J. (2003): Stromy se na nás dívají. - Fraus, Plzeň.
JANKOVSKÁ Z. (2003): Branské doubí: Návrh na vyhlášení památných stromů. - Ms. [přepis terénních měření do tabulky; depon in: Správa CHKO Třeboňsko]
KOLEKTIV (1977 – 1989): Soupis chráněných stromů, stromořadí a skupin stromů. - Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, Ms. [přepis terénních měření do podoby karet; depon in: Správa CHKO Třeboňsko]
KOLEKTIV (2001): Vršské doubí. – Ms. [složka dokladů k vyhlášení skupiny památných stromů; depon in: Správa CHKO Třeboňsko]
LIERS CH. (2001 a): Lokalita: Zlatá stoka severně od jádra Třeboně směrem k Rožmberku. - Ms. [přepis terénních měření do tabulky; depon in: Správa CHKO Třeboňsko]
LIERS CH. (2001 b): Lokalita: Hráz bývalého rybníka Hrádeček, k. ú. Třeboň. - Ms. [přepis terénních měření do tabulky; depon in: Správa CHKO Třeboňsko]
LIERS CH. (2001 c): Revize památných stromů – lokalita č. 49 – hráz rybníka Rožmberk, léto 2001. – Ms. [přepis terénních měření do tabulky; depon in: Správa CHKO Třeboňsko]
NĚMEC J. et al. (2003): Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. – Olympia, Praha.
PRACH J., MICHÁLEK J. & BARTUŠKA V. (2005): Malý průvodce po památných stromech Třeboňska. - Vydáno vlastním nákladem, Třeboň.
PRACH J. (2004a): Staré stromy. Dub na hrázi rybníka Velké Stavidlo. – Třeboňský Svět 11/2004:11.
PRACH J. (2004b): Krčínův dub. – Třeboňský Svět 2004(12):11.
PRACH J. (2005a): Lípa u Opatovického Mlýna. – Třeboňský Svět 2005(1):11.
PRACH J. (2005b): Jilm vaz. – Třeboňský Svět 2005(2):11.
PRACH J. (2005c): Dub na hrázi Opatovického rybníka. – Třeboňský Svět 2005(3):11.
PRACH J. (2005d): Dub u rybníka Dolní Zlatník. – Třeboňský Svět 4/2005:11.
PRACH J. (2005e): Dub v Majdaleně. – Třeboňský Svět 5/2005:11.
PRACH J. (2005f): Vršské doubí. – Třeboňský Svět 7/2005:11.
PRACH J. (2005g): Dub v Mláce. – Třeboňský Svět 10/2005:11.
PRACH J. (2005h): Duby na hrázi Velkého Tisého. – Třeboňský Svět 12/2005:11.
PRACH J. (2006a): Dub a pomníček Emmy Destinnové. – Třeboňský Svět 2/2006:11.
PRACH J. (2006b): Duby mezi čističkou a Rožmberkem. – Třeboňský Svět 4/2006:17.
REŠ B. (1998): Památné stromy. - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.
Rozhodnutí vydané MěÚ Třeboň, odborem ŽP pod č.j. ŽP: 7048/2003 OP246-225 ze dne 1.8.2003.
ŠÁMAL V. (2001): Návrh na vyhlášení ochrany památného stromu Dub u Vohnoutků. - Ms. [depon in: Správa CHKO Třeboňsko]
TESAŘ Z. (2001): Průzkum stromů (potencionálně navržených za památné stromy). Okolí Třeboně – jih. - Ms. [depon in: Správa CHKO Třeboňsko]
ZEZULOVÁ K. (2001): Revize památných stromů. Novořecká hráz, červenec 2001. – Ms. [přepis terénních měření do tabulky; depon in: Správa CHKO Třeboňsko]

Děkuji Správě CHKO Třeboňsko, především Ing. Bohuslavu Kloubcovi za ochotné půjčení materiálů a mnohé informace o stromech Třeboňska. Dále děkuji RNDr. Jaroslavu Michálkovi za poskytnutí praktických informací a zkušeností především z oblasti dokumentace starých stromů. Mladšímu bratru Martinu Prachovi děkuji za četnou spolupráci zejména při měření v terénu a za poskytnutí některých svých údajů. V neposlední řadě také děkuji za podporu Václavu Bartuškovi.

Příloha č. 1: Mapka památných stromů v CHKO Třeboňsko

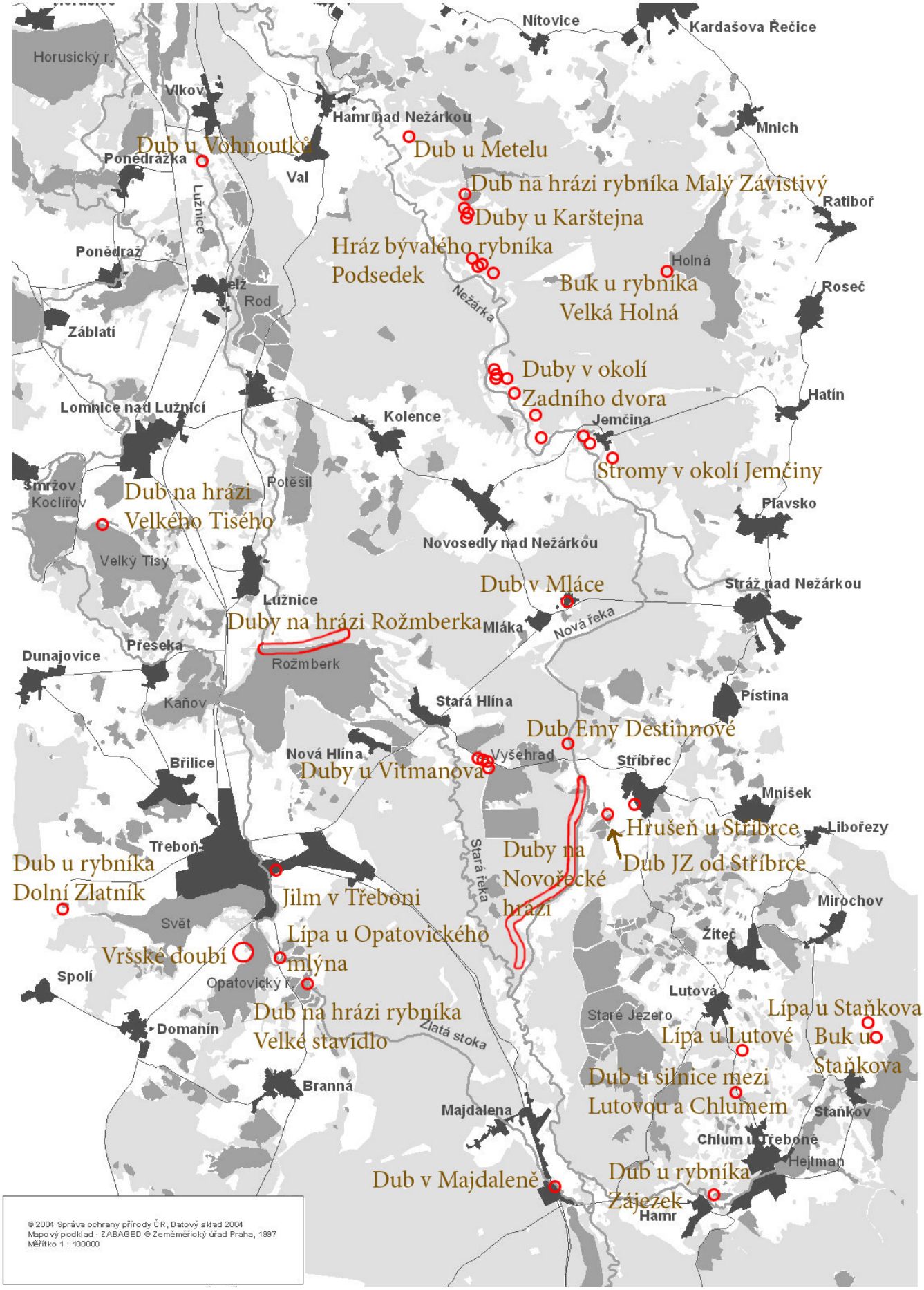

Příloha č. 2: **Vybrané fotografie stromů**

Fotografie č.1: Vršské doubí 11.1.2006

Fotografie č.2:
Dub na hrázi Opatovického rybníka 9.1.2006

Fotografie č. 3: Buk u Staňkova 24.1.2006

Fotografie č. 4:
Skupina dubů na hrázi bývalého rybníka Podsedek 24.1.2006

Příloha č. 3 (v elektronické verzi neúplná): Vybrané kresby stromů

Dub na hrázi rybníka Velké Stavidlo

Krčínův dub na hrázi býv. rybníka Hrádeček u Třeboně

Dub na hrázi Opatovického rybníka

Dub Emy Destinnové

Příloha č. 4: Ukázka karty z KOLEKTIV (1977 – 1989)

ST. SEZNAM 303 022.1/1

(42)

(56)

KRAJSKÉ STŘEDISKO STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČE A OCHRANY PŘÍRODY
ČESKÉ BUDĚJOVICE, ŽIŽKOVO NÁMĚSTÍ 34
Telefon *369 03

Soupis chráněných stromů, stromořadí a skupin stromů

podle zák. 40/56 Sb.

Okres: Jindřichův Hradec Obec (MNV): Třeboň Kat.úz.: Branná

Majitel: Státní rybářství OZ Třeboň Č. parc.: 714 /14

List mapy 1 : 50 000: Třeboň 33-11 7054 3272 List mapy 1 : 5000: Třeboň 3 - 4

1. Jméno a druh stromu (vědecky, lidově): Dub letní (Quercus robur L)

2. Jedná se o: jednotlivý strom ~~skupinu stromů~~ ~~stromořadí~~
(nehodící se škrtněte)

3. Situační náčrtek:
(s příp. uvedením měřítka)

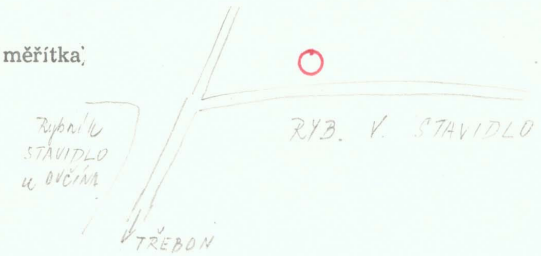

4. Popis:
a) stáří stromu:
skutečné: jak zjištěno a kdy: 1981
odhadnuté: 300 let kým a podle čeho: CHKO - Ing Hlásek
b) výška v m: 22m čím měřeno: Blume - Leiss rok: 1981
c) obvod stromu ve výšce 1,3 m nad zemí: 660 cm

5. Zvláštní znamení (obrázek apod.): štítek č. 42/56 - 14.6.1989

6. Zdravotní stav: Na jižní straně ve výši 3,5 m dutina po uražené větvi, část větví je zaschlých, ale celkový stav dobrý
(např. zdravý, vyhnilý, dutý, bleskem poškozený atd.)

7. **Důvod ochrany** (např. stáří, velikost, tvar, relikt přirozeného porostu, semenný strom, aklimatizovaný exot, krajinná dominanta, typický krajinný prvek, doplněk nemovitosti):

velikost, stáří

8. Historie, pověsti, události, zprávy v literatuře jednající o stromu:
(uveďte případně na zvláštní arch)

9. Fotografie:

10. Další důležité údaje:
(možné ohrožení stromu apod.)

V Jindřichově Hradci dne 4.3.1987 197 Vyplnil: J. Nechvátal
(adresa): okr. konzervátor

Projednáno	Dne	Poznámka	Vyhlášeno	Dne	Poznámka
SÚPPOP			JčKNV		
Majitel			Věstník MK		
ONV					
ŠKK JčKNV					

OPS Č. B.